

vergadering **C323**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 21 juni 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de studie van Ernst & Young over de mogelijke inkanteling van paraparlementaire instellingen in het op te richten Vlaamse mensenrechteninstituut – 3364 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over fusies van en met faciliteitengemeenten – 3264 (2021-2022)	8
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over racisme in het voetbal – 3299 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de organisatie van een tweejaarlijkse oproep rond energiedelen – 3304 (2021-2022)	18
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de discriminatie van etnische minderheden op de woonmarkt – 3349 (2021-2022)	23
VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de beslissing van de minister om de Diyanetmoskeeën prioritair te laten screenen op de naleving van de erkenningsvoorwaarden – 3362 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de erkenning van Turkse Diyanetmoskeeën – 3406 (2021-2022)	27

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de studie van Ernst & Young over de mogelijke inkanteling van paraparlementaire instellingen in het op te richten Vlaamse mensenrechteninstituut – 3364 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Sam Van Rooy

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik zal niet mijn volledige vraag aflezen, u hebt die zelf kunnen lezen.

U weet dat wij koele minnaars zijn van uw voornemen inzake het mensenrechten-instituut, en we zijn niet de enigen. Er kwamen al een heleboel negatieve adviezen binnen van het middenveld, niet alleen van Unia maar ook van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), Niets Over Ons Zonder Ons (NOOZO), de Vlaamse Ouderenraad en de Vlaamse Jeugdraad. Maar de plannen worden verder gezet en daarbij komen ook andere mensenrechteninstellingen over aanpalende rechten in het vizier. Een aantal daarvan zijn het Kinderrechtencommissariaat, het Vlaams Vredesinstituut, de Vlaamse Toezichtcommissie en de Vlaamse Ombudsdienst.

U kondigde op een bepaald moment een studie aan van het consultancybureau Ernst & Young om de opties van verregaande samenwerking tot inkanteling van de andere mensenrechteninstellingen te bestuderen. Dit rapport werd eind mei verwacht. Wij vragen ons af of dat rapport er intussen is en of we dat kunnen inkijken. Wat waren de conclusies van dat rapport? Hoe zou een inkanteling van andere Vlaamse mensenrechteninstellingen bijdragen tot een betere bescherming van de mensenrechten in Vlaanderen, juist omdat daar veel protest over is geweest? Het is belangrijk dat dit soort instellingen nog onafhankelijk genoeg is, we merken immers internationaal dat dit toch wat in het gedrang komt.

We horen ook heel tegenstrijdige berichten over de A-status die u zelf nastreeft maar waarvan internationaal, ook vorige week nog op een studiedag, Europese onderzoekers ronduit aangaven dat dit niet mogelijk is. Wat zegt de studie daarover?

Hoe zal een verlies van expertise worden voorkomen volgens de studie? Nu al heeft Unia specialisten rond bepaalde materies moeten ontslaan. Zo dreigt men bijvoorbeeld specialisten over het M-decreet, dat ook deze legislatuur opnieuw veel is besproken, te verliezen. Maar ook de kinderrechtencommissaris heeft grote angst voor wat de kinderrechten betreft omdat er ook internationaal wordt gezegd dat een kinderrechtencommissaris echt los moet staan van de andere rechten-instituten om ervoor te zorgen dat juist die kinderrechten door een kinderrechten-commissaris worden verdedigd. Wat mensenrechten betreft, is het soms ook zo dat die rechten tegenover elkaar staan en op een eerlijke manier moeten worden afgewogen maar dan moeten de vertegenwoordigers van bepaalde rechten natuurlijk ook voluit kunnen gaan.

Verder hebben we ook wel een beetje schrik voor het gebrek aan juridische bevoegdheden. We hebben intussen gehoord dat artikel 17 precies gaat over classactions. Dan moet dus het algemeen belang worden aangetoond, iets wat in mensenrechten eigenlijk notoir moeilijk is en eigenlijk ook niet altijd mogelijk. Met andere woorden, hoe wordt die stok achter de deur dan echt bewaard?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Groothedde, ik dank u voor uw vraag. Die laat me toe het een en ander te duiden en in te gaan op uw concrete vragen.

Met de conceptnota heeft de Vlaamse Regering de ambitie uitgedrukt om op termijn te komen tot een uniek referentiepunt voor de burger op het vlak van mensenrechten in Vlaanderen.

In het voorontwerp van decreet is voorzien dat het Vlaamse mensenrechten-instituut bevoegd zal zijn voor de bescherming en bevordering van alle mensenrechten, een vereiste vervat in de Principes van Parijs. Die principes zijn een internationaalrechtelijk kader voor mensenrechteninstellingen. Het is dat verdrag dat bepaalt wat een A-status is, wat het inhoudt en hoe men het kan verwerven.

Tegelijk is er afgesproken dat we zouden laten onderzoeken wat de verhouding is tussen de Vlaamse instellingen, de raakvlakken en de mogelijkheid tot inkanteling. Zo kunnen we de kansen en valkuilen van een sterkere samenwerking tussen deze instellingen en het Vlaamse mensenrechteninstituut in kaart brengen.

Ik verklaarde al in deze commissie dat het voor mij essentieel is dat bij deze operatie geen afbreuk wordt gedaan aan de onafhankelijkheid van de bestaande instellingen en hun verworven mandaten. We moeten stappen vooruit zetten voor de bescherming van alle mensenrechten naar een beter Vlaanderen, en geen stappen achteruit.

In oktober van vorig jaar heb ik het onderzoek waar u naar verwees uitbesteed aan Ernst & Young. Zij voeren dat onderzoek uit in samenwerking met Professor Wouter Vandenhoele, de mensenrechtenspecialist van de Universiteit Antwerpen. Daarin wordt onderzocht hoe het Vlaamse landschap van mensenrechteninstellingen zich het beste kan organiseren in functie van het op te richten Vlaamse mensenrechteninstituut.

Voor de voorstudie worden de mandaten en bevoegdheden van vier instellingen in kaart gebracht, namelijk het Kinderrechtencommissariaat, het Vlaams Vredes-instituut, de Vlaamse Ombudsdienst en de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

De studie onderzoekt daarnaast hoe deze instellingen zich kunnen verhouden tot het Vlaamse mensenrechteninstituut, waarbij alle opties van nauwe samenwerking tot inkanteling worden onderzocht. Het vraagstuk wordt benaderd vanuit verschillende parameters waaronder uiteraard de effectiviteit van de bescherming van mensenrechten, alsook de homogeniteit van mandaat en bevoegdheden, het burgerperspectief en de internationale relaties.

De studie zal alle elementen omvatten die ter overweging kunnen worden genomen maar zal zelf geen conclusies trekken over de meest wenselijke piste. Op basis van de elementen uit het rapport zullen de politieke besprekingen starten over de wenselijkheid van een inkanteling van een of meerdere instellingen en kunnen er afspraken worden gemaakt over de te volgen aanpak.

Ernst & Young legt momenteel de laatste hand aan het rapport. Zodra het rapport wordt opgeleverd, zal ik het samen met u met veel interesse doornemen. Ik heb namelijk het engagement genomen om het rapport te komen toelichten in het Uitgebreid Bureau. Ik kan echter nog geen voorafnames doen op de inhoud van het rapport maar het zal wel heel binnenkort ter beschikking zijn.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u zei dat u een uniek instituut een uniek aanspreekpunt wilt geven. Ik heb vorige week tijdens die studiedag al aangegeven

dat ouders met een kind op een Nederlandstalige of Franstalige school misschien naar twee instituten zouden moeten gaan in het hypothetische geval dat er sprake is van discriminatie. Dat zijn zaken die me toch niet zo lekker zitten.

Ik ben heel benieuwd wat er uit de bus zal komen over die A-status omdat er al van twee kanten forse uitspraken over zijn gedaan. Ik heb de indruk dat het niet-toekennen het voorlopig haalt.

Ik hoop dat u de studie ter beschikking zult stellen van het Vlaams Parlement. Ik vraag me verder af of u, wat de inkanteling of de nauwe samenwerking betreft, al een akkoord hebt bereikt met de coalitiepartners en of daar eenstemmigheid over is.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Mevrouw Groothedde, u gaat er in uw vraag blijkbaar al van uit dat die inkanteling van de paraparlementaire instellingen een uitgemaakte zaak is. In het regeerakkoord staat heel duidelijk: “een eigen Vlaams gelijkekansencentrum, dat werkt op basis van de anti-discriminatiwetgeving en dat de opdrachten van Unia en de genderkamer van de Vlaamse ombudsdienst bundelt”. Dat is voor ons het uitgangspunt.

Voor al hetgeen niet in het regeerakkoord staat, zal het parlement betrokken worden en mee het laatste woord hebben. Ik heb begrepen dat de minister in juli het voorontwerp naar deze commissie zal brengen. Dan kunnen we die discussie voeren. De lijn van cd&v is altijd heel duidelijk geweest. We geloven heel hard in de onafhankelijkheid en de autonomie van de paraparlementaire instellingen en dat doen we nog steeds. Maar we zijn ook benieuwd naar de resultaten van die studie. Want het zou niet meer dan logisch zijn dat er een nauwe samenwerking komt met de paraparlementaire instellingen. Het nieuwe Vlaamse mensenrechten-instituut heeft immers als doel om alle mensenrechten nog beter te verdedigen en discriminatie aan te pakken.

Minister, ik ben benieuwd naar het rapport. Ik vroeg me af of u het volledige rapport ook in de commissie zou kunnen toelichten en niet enkel aan het Uitgebreid Bureau. Ik wil ook informeren naar een aantal pistes. Er worden geen conclusies of concrete aanbevelingen gedaan. Maar welke pistes worden er dan concreet onderzocht? Hoe breed is die range? Ernst & Young heeft een aantal van die instellingen bevraagd. Zijn de conclusies verduidelijkt en afgetoetst met die instellingen? Hebben zij de kans gekregen om te reageren op het rapport of zullen zij die kans alsnog krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik zal proberen om binnen de tijd te blijven.

Minister, ik stel vast dat collega Groothedde het niet echt begrepen heeft op een Vlaams mensenrechteninstituut. Dat is haar goed recht. Maar er worden hier toch wel heel veel vragen gesteld over een studie die nog niet is opgeleverd, die wij alleszins nog niet hebben ontvangen. Ik stel voor dat we de discussie aanvatten op het moment dat we de bevindingen in de hand hebben in plaats van allerlei allusies te maken, bijvoorbeeld over het feit dat de A-status behalen een onmogelijke opdracht zou zijn. Als het in het Verenigd Koninkrijk kan, waarom zou het dan hier in Vlaanderen niet kunnen? Wat mij betreft, moeten we eerst de studie bekijken en dan het debat voeren met de betrokkenen en vervolgens het debat voeren in het parlement.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik bedank iedereen voor de grote interesse rond dit thema.

Het is een belangrijk maatschappelijk thema: hoe beschermen we individuele mensenrechten in een samenleving waar die soms wel onder druk staan en waar het garanderen van het respect voor de mensenrechten voor het individu heel belangrijk kan zijn. Soms kan een individu botsen met sterkere groepen in de samenleving. Soms kan het ook botsen met de overheid. En dan heeft hij die terugval op mensenrechten nodig om zijn vrijheid te kunnen garanderen. Voor mij, ook als politicus, is dit een zeer belangrijk thema.

Ik wil dan ook niet over een nacht ijs gaan. Wij hebben in het Vlaams regeerakkoord een duidelijk kader afgesproken. Wij hebben op basis van dat kader een studie laten doen bij Ernst & Young. We hebben daar heel bewust een professor gespecialiseerd in mensenrechten bij betrokken die onomstreden is. Hij beschikt over een autoriteit die, denk ik, op het vlak van mensenrechten, niet wordt gecontesteerd. Hij doet het onderzoek naar hoe die verschillende organisaties die vandaag bestaan een relatie kunnen hebben met het toekomstige mensenrechteninstituut.

Als men mij vraagt wat de bandbreedte van zijn onderzoek is, wel dan is het meest verregaande de inkanteling. De andere opties zijn vormen van samenwerking die intens of minder intens kunnen zijn. Men gaat dat beoordelen op basis van het bestaande rechtskader, internationale voorbeelden en efficiëntie. Maar men gaat dat ook beoordelen, en dat is het allerbelangrijkste, op basis van een optimale bescherming van de mensenrechten. Want dat kan beter dan vandaag. Er zijn genoeg rapporten die aantonen dat met de structuren die we vandaag hebben mensenrechten in ons land niet altijd even effectief en efficiënt worden beschermd. We moeten op zoek naar een beter systeem. Ik heb daarover geen vooroordeel. Daarom wil ik het met de meest open blik bekijken en onderzoeken. Ik zou het onverstandig vinden om niet te onderzoeken of een inkanteling of een betere of hechtere samenwerking kan. Dat is nu net wat die studie moet opleveren.

Zodra die studie klaar is, zal ze ter beschikking zijn van het parlement. Ik zal ze gaan toelichten in het Uitgebreid Bureau en ik zal ze ook heel graag hier toelichten zodat we daar uitgebreid over van gedachte kunnen wisselen. Omdat ik vind dat, zeker als het op mensenrechten aankomt, het belangrijk is dat we daar een zo breed mogelijk draagvlak voor zoeken in het parlement. We moeten minstens de oefening proberen te doen om zonder ideologische voorafnames te zoeken hoe we met partijen die geloven in de rechtstaat, de democratie en in mensenrechten, ieder vanuit zijn eigen ideologisch kader, zo'n instelling zo sterk en zo functioneel mogelijk kunnen maken.

Mevrouw Groothedde verwijst naar de problematiek van Brussel of het grensoverschrijdende. Er is ook het functieoverschrijdende. U kunt zich een situatie inbeelden waar iemand bij de kinderrechtencommissaris maar bijvoorbeeld ook bij Unia moet zijn. Dat moet goed geregeld worden. Als het Vlaamse mensenrechteninstituut bestaat, moeten mensen niet geconfronteerd worden met bevoegdheidsdiscussies tussen verschillende instellingen. Ook dat moet geregeld worden. Daarom zijn wij voorstander om te werken aan een gedeeld eenloketsysteem. Het is niet aan de burger om uit te zoeken waar hij terecht moet kunnen. Het moet eenvoudig worden gemaakt. Vandaag is dat niet zo eenvoudig. Vandaag zijn er verschillende instellingen en is het niet zo evident om als burger te weten waar men naartoe moet. Dat is een deel van het werk dat moet worden gerealiseerd.

Er worden hier ook vragen gesteld over de inhoud van dat rapport. Daar kan ik natuurlijk nu niet op antwoorden. Eerst moet het rapport opgeleverd worden. Er is op dit moment nog geen rapport, we moeten er nog even rustig op wachten. Dan

kunnen we het grondig lezen en bespreken en vervolgens onze positie bepalen. Laat ons daar geen voorafnames op doen. Ik sta daar tamelijk onbevangen tegenover. Ik ben erg geïnteresseerd in de inhoud van dat rapport en ik kan principieel leven met elke oplossing die de mensenrechten versterken en verbeteren. Dat is mijn basispositie. Het is evident dat ik werk binnen het kader van het regeerakkoord. Dat doen alle meerderheidspartijen en zeker de regering. Dat is mijn gids. Maar daarbinnen is er voor mij veel bandbreedte en ruimte om ernstig na te denken hoe we dat zo goed mogelijk kunnen doen.

Wat de A-status betreft wil ik erop wijzen dat we een van de landen zijn die geen A-status hebben. We zijn dus niet in orde met de Principes van Parijs. Het is inderdaad mijn ambitie om de A-status te bekomen, vanuit het sterke geloof in het belang van mensenrechten die sommigen vandaag in twijfel trekken. Het zou een collectieve ambitie van de verschillende regeringen moeten zijn. Ik ben er, op basis van alle gesprekken die ik heb gevoerd, van overtuigd dat het kan. Maar dat vraagt samenwerking tussen verschillende entiteiten. Die entiteiten die geïnteresseerd zijn in de bescherming van mensenrechten, zijn principieel bereid om daarover te praten. Dat zijn de signalen die ik heb gekregen. Dat overstijgt de eigen actuele organisatie of de eigen actuele structuur. Dat is een volgende debat dat zal moeten worden gevoerd.

U moet weten dat een instelling maar na een jaar die status kan vragen. Ik wil een context waarbij een instituut volledig beantwoordt aan de criteria om zo'n A-status te bekomen. Dat is voor mij cruciaal. Dat is ook een deel van ons Vlaams regeerakkoord.

Ik zal zeker niet meewerken aan structuren die de mensenrechten hypothekeren of de rechtsbescherming ten aanzien van mensenrechten uithollen of verminderen. Daarom vind ik het belangrijk dat we die studie hebben. Op basis van die studie zullen we daar rustig en evenwichtig kunnen over praten. We kunnen dan samen zoeken wat de beste manier is om om te gaan met de plejade, de veelheid aan instellingen, elk met hun eigen bestaansreden en logica. De studie zal geen keuze maken maar zal een aantal dingen voor ons verhelderen en verduidelijken, op basis waarvan we dan verder kunnen discussiëren.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): De A-status haalde ik aan omdat er toevallig vorige week een studiedag is geweest in het Vlaams Parlement, aangevraagd door een heleboel middenveldorganisaties, waarbij een Europees expert werd aangezocht die heel expliciet stelde dat hij niet begreep hoe het mogelijk zou zijn om de A-status te halen omdat het mandaat en de competentie van het instituut breed genoeg moeten zijn.

Ik kan er mij bij aansluiten dat het mandaat van een mensenrechteninstituut inderdaad zo breed mogelijk moet zijn. Wat dat betreft ben ik blij om te horen dat de inkanteling nog geen uitgemaakte zaak is omdat je sommige dingen moet integreren, maar andere dingen ook absoluut op zichzelf tot hun recht moet laten komen en hun eigen onafhankelijke rechtsverdediging moet geven. Maar tegelijkertijd hopen we ook, hoewel de signalen toch in de tegenovergestelde richting blijven wijzen, dat de Vlaamse Regering op haar beslissing kan en zal terugkomen en dat de samenwerking met Unia volledig zal worden verdergezet. Dat zou evengoed ook een piste kunnen zijn.

De eenloketfunctie kan de integratie van mensenrechten inderdaad versterken. Als ik kijk hoeveel geld er wordt uitgetrokken, dan vrees ik dat het ontzettend duur zou zijn om dat vandaag echt goed te doen met het budget dat is uitgetrokken om de nieuwe instelling vet op de spieren te geven. Breder dan de Brusselaar zelf zijn er nog bezorgdheden: wat met de discriminatie van iemand van het Vlaamse

Gewest in een Franstalige instelling? Wat met de discriminatie van iemand uit het Waalse Gewest op een bus van De Lijn die door Brussel rijdt? Wat met een Europeaan die in al die instellingen zijn jongen niet meer terugvindt? Hoe moet hij, als hij gediscrimineerd wordt, aangifte doen? Ook over die mensen maak ik me zorgen.

Ik hoop dat daar opheldering over komt en ik kijk uit naar verdere informatie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over fusies van en met faciliteitengemeenten – 3264 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, een vraag die de voorbije weken naar boven kwam, sluit aan om in het streven van de Vlaamse Regering naar slagkrachtige lokale besturen, het instrument van de vrijwillige fusies naar voren te schuiven. Meer zelfs, er staat een heel pakket van aansporende middelen om gemeenten te overtuigen klaar, onder andere via een aardige financiële bonus.

Recent uitten twee gemeenten in de oostrand van Brussel, Kraainem en Wezembeek-Oppem, dat zij een fusie wel zouden zien zitten. Beide hebben om en bij de 14.000 inwoners en bij een fusie zouden ze dus kunnen landen op een kleine 30.000 wat een meer geschikte schaalgrootte lijkt voor hen om alle kerntaken en uitdagingen die voor hen liggen meester te kunnen zijn.

Er blijkt evenwel een obstakel. Vermits het beide faciliteitengemeenten betreft, is een fusie onmogelijk. Ik vertaal vrij de woorden van uw woordvoerder in La Dernière Heure: 'De Grondwet, de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen en de taalwetgeving stellen klaar en duidelijk dat fusies tussen gemeentes in de rand, faciliteitengemeentes, een puur federale bevoegdheid zijn.'

Dat fusies tussen enerzijds een faciliteitengemeente en anderzijds een niet-faciliteitengemeente gevoelig liggen, daar kennen we ons land genoeg voor en dat dat gevoelig ligt of zou liggen, daar kunnen wij nog inkomen. Maar het is natuurlijk een pak minder rationeel of emotioneel te verklaren dat twee aaneengrenzende Vlaamse faciliteitengemeenten niet zouden kunnen fuseren. Dat ligt al moeilijker om uit te leggen.

Faciliteitengemeenten zijn vaak heel klein. We hebben Herstappe, met een tachtigtal inwoners, als uitstekend voorbeeld. Maar ook de stad Meseu of de gemeenten Spierre-Helkijn en Bever tellen nauwelijks duizend of tweeduizend inwoners. Met zo'n schaal een performante gemeentelijke overheid organiseren anno 2022 is niet evident. Dat lijkt op sommige momenten zelfs onmogelijk. Deze gemeenten op de taalgrens hebben, in tegenstelling tot Kraainem en Wezembeek-Oppem, dan ook nog het nadeel dat ze een soort van institutionele eilanden zijn, wat maakt dat een eventuele fusie met een aanpalende faciliteitengemeente eigenlijk de facto en de jure onmogelijk is. Minister, daarom stel ik u onze vragen bij het hele brede spectrum van de fusies van eventuele faciliteitengemeenten.

Hoe kijkt u naar het gefnuikte voornemen van Kraainem en Wezembeek-Oppem om te fuseren?

Welke zijn de historische gronden waarom de algemene Vlaamse regelgeving rond fusies niet van toepassing is voor de fusie van faciliteitengemeenten onderling? Hoe kijkt u daar vandaag naar?

Welke regelgeving dient er te worden aangepast om zo'n specifieke fusie tussen twee of meerdere faciliteitengemeenten wel mogelijk te maken? Acht u zelf zo'n aanpassing wenselijk?

Hebben faciliteitengemeenten, los van de officiële fusie, andere mogelijkheden om nauwer samen te werken en zodoende hun slagkracht te vergroten? Hoe kan Vlaanderen hen daar specifiek bij ondersteunen?

Hoe wordt aan de taalfaciliteiten invulling gegeven binnen de regiowerking?

Hoe kijkt u principieel naar een fusie tussen een faciliteiten- en een niet-faciliteitengemeente?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneeckhout, ik voel dat u zich warm aan het draaien bent als voorzitter van Groen en bevoegdheidsoverschrijdende vragen stelt, maar het is inderdaad een heel interessante vraag.

Uiteraard ben ik principieel voorstander van de mogelijkheid van gemeentefusies tussen of met faciliteitengemeenten. Laat dat duidelijk zijn. Vlaanderen ondersteunt die schaalvergroting. We hebben daar al veel over gepraat, idealiter ook voor faciliteitengemeenten. Ik breng even in herinnering dat er twee soorten faciliteitengemeenten zijn, enerzijds taalgrensgemeenten en anderzijds randgemeenten, de gemeenten in de rand rond het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Op basis van artikel 6, §1, achtste punt, 2° van de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen van 8 augustus 1980, zijn de gewesten niet bevoegd voor grenswijzigingen van de randgemeenten en van de gemeenten Komen-Waasten en Voeren. Artikel 80 van diezelfde bijzondere wet stelt dat voor de genoemde gemeenten het eensluidend advies van de gewestregering vereist is voor iedere beraadslaging in de federale ministerraad over een voorontwerp van samenvoegingswet. De federale ministerraad zou dus vandaag al een regelgevend initiatief kunnen nemen voor een eventuele fusie tussen Kraainem en Wezembeek-Oppem.

Daarnaast moet er ook naar de regeling van het taalgebruik gekeken worden. Kraainem heeft grote faciliteiten, Wezembeek-Oppem is een gemeente met zogenaamde kleine faciliteiten. Om dat taalstelsel te veranderen is een federale wet met een bijzondere meerderheid vereist.

Hetzelfde geldt voor de taalgrensgemeenten. Op basis van artikel 4 en 129, §2, eerste streepje, van de Grondwet, en de lezing ervan door het Grondwettelijk Hof in zijn arrest van 25 maart 2003, zijn de gewesten niet bevoegd voor de samenvoeging van gemeenten zonder faciliteiten met faciliteitengemeenten. De bijzondere wetgever is immers bevoegd voor wijzigingen aan de regeling van het taalgebruik in die gemeenten.

Conclusie: het Vlaamse Gewest is niet bevoegd voor gemeentefusies van en met faciliteitengemeenten, mijnheer Vaneeckhout en voorzitter, de federale overheid daarentegen wel.

Als voorstander van gemeentefusies voor faciliteitengemeenten vind ik de nodige bevoegdheidsoverdracht wenselijk. Er is een wijziging van de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen vereist om dat te doen.

De regeling van het taalgebruik kunnen we niet regionaliseren zonder de Grondwet aan te passen. In dezen blijft dus een tussenkomst van de bijzondere federale wetgever vereist. Tot aan een volgende staatshervorming blijft de federale overheid dus aan zet.

Mijn partij, meer bepaald Luc Van Biesen, heeft een aantal wetsvoorstellen ingediend in de Kamer. Er zijn ongetwijfeld andere partijen die ter zake wetsvoorstellen hebben ingediend die inspirerend kunnen werken om de federale overheid te motiveren om daarin te bewegen maar nogmaals, dit is geen bevoegdheid van Vlaanderen.

U vraagt of faciliteitengemeenten los van een officiële fusie andere mogelijkheden hebben. Ik zou daar durven te verwijzen naar de regiovorming. Zij kunnen daaraan meewerken want de referentieregio's zijn geen nieuwe bestuurslaag, zij hebben geen eigen bevoegdheden, geen eigen organen en geen eigen financiering. Ze zijn een overlegmodel waar afspraken kunnen worden gemaakt over het regionaal beleid.

De uiteindelijke beslissingen worden binnen de basisbesturen genomen en door de bevoegde organen uitgevoerd. Daar waar de taalfaciliteiten vandaag al worden toegepast, zullen ze dus ook in het kader van de regiowerking gelden.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik dank u voor het antwoord. Zowel de vraag als het antwoord toont voor een deel de complexiteit aan waar we in terecht zijn gekomen, specifiek voor wat die faciliteitengemeenten betreft. Enerzijds zijn er de juridische knopen en anderzijds de politieke knopen. Ik wil het vandaag niet te veel hebben over de politieke knopen. Ik snap de gevoeligheid van eventuele fusies van faciliteitengemeenten met niet-faciliteitengemeenten en ook de nuance tussen de grote faciliteiten en kleine faciliteiten maar wanneer we daar collectief, als politiek systeem, geen antwoord op geven, veroordelen we die gemeenten ten eeuwigden dage tot het blijven functioneren zoals dat vandaag het geval is. Maar in uw antwoord zegt u heel duidelijk dat de grote knopen niet op dit beleidsniveau zitten en dat we dus vooral naar de overkant van de straat moeten kijken. Misschien moeten we daar inderdaad over alle partijgrenzen heen eens een antwoord op kunnen formuleren want ik denk niet dat het politiek zo gevoelig is wanneer het specifiek gaat over de fusie tussen twee faciliteitengemeenten. Met het benoemen van de knoop tussen grote en kleine faciliteiten zou het misschien toch mogelijk moeten zijn om ten minste die twee betrokken gemeenten niet te veroordelen om daar nooit ergens iets over te kunnen zeggen. Ik ben benieuwd of zich collega's zullen aansluiten en in welke mate er enthousiasme is om daar over de partijgrenzen heen even over na te denken.

De voorzitter: U nodigt de collega's uit, mijnheer Vaneekhout, dat is heel sympathiek.

De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Ik denk dat we allemaal de doelstelling onderschrijven dat we in fusiemogelijkheden moeten voorzien voor faciliteitengemeenten of voor alle Vlaamse gemeenten.

Wat faciliteiten betreft, is dat een zeer precair evenwicht waar we te allen tijde moeten vermijden – en daarom moet dit juridisch ook heel waterdicht zijn – dat rechten van Franstaligen zich uitbreiden naar Vlaanderen. We mogen niet spelen met dat evenwicht omdat we anders ter plekke in de problemen komen. Omzichtigheid is dus zeker geboden.

Minister, ik hoor een juridische redenering maar ik lees ook rechtsgeleerden die zeggen dat er vanuit Vlaanderen misschien toch iets mogelijk is. Ongeacht wie bevoegd is en voor welke forum de discussie bestemd is, kan het misschien interessant zijn om daar eens een onderzoek naar te laten uitvoeren zodat we die waterdichtheid gegarandeerd krijgen en 100 procent zeker zijn over wat er hier of aan de overkant van de straat gebeurt zodat de evenwichten in de faciliteiten-gemeenten gerespecteerd blijven.

Kris Van Dijck (N-VA): Dank u wel, mijnheer Warnez.

Ik wil ook even tussenkomen. Ik denk dat het een zeer interessante vraag was, maar ik denk, collega's, dat we dit inderdaad heel goed moeten bekijken vanuit twee perspectieven. Het eerste perspectief is door de vraagsteller goed aangehaald. Het is ook een van de grote bekommernissen, niet alleen van u, minister, maar ik denk van deze commissie. Dat zijn goed functionerende lokale besturen die beleidsvoerend vermogen hebben en die slagkrachtig zijn. Hier merken we toch wel dat er iets is dat sommige gemeenten voor een stuk bindt.

Ik wil niet de historicus gaan uithangen, maar we weten allemaal dat de faciliteiten historisch tot stand gekomen zijn en – dit klinkt misschien een beetje subjectief – dat er toch wel een andere lezing is in deze taalgemeenschap dan bij de Frans-taligen. Wij hebben eigenlijk van in het begin faciliteiten bekeken als een overgangsmaatregel, om te integreren in het Vlaamse Gewest, maar er zijn anderen die meer teren op dat eeuwige recht. Het is nadien toch ook nog een paar keren bij staatshervormingen ter sprake gekomen, wat sommigen noemen: 'Het is nog maar eens verankerd.'

Het punt hier is dat we niet mogen komen tot een uitbreiding van faciliteiten. Wat de gemeenten betreft waar het net over ging, wist ik eerlijk gezegd zelf niet dat er een verschil was in faciliteiten tussen enerzijds Kraainem en anderzijds Wezembeek-Oppeem. Dus de vraag is dan wat je gaat doen. Ga je de faciliteiten in Wezembeek-Oppeem uitbreiden of ga je die in Kraainem inperken? Ik denk dat ik al weet waar het antwoord ergens zal liggen. Anderzijds hebt u het voorbeeld aangehaald van een kleine gemeente zoals Herstappe. Ik ken ze niet, dus ik ga er ook het proces niet van maken. Maar als lokaal bestuurder voel ik zelf wel met mijn ellebogen aan dat een gemeente van geen honderd inwoners niet evident is. Maar ik denk wel dat er heel wat mogelijkheden zijn om binnen de regio, ook in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, toch iets te doen.

Dus laat dat van mijnentwege toch enigszins een waarschuwing zijn. Zorg er in ieder geval voor dat, wat er ook gebeurt, die faciliteiten niet uitgebreid worden. Want een stemmetje stilletjes in mij roept dan weer, zoals we vroeger dikwijls scandeerden: 'Faciliteiten zijn stomiteiten.' En anno 2022 merken we toch dat die faciliteiten remmen leggen op nobele doelen, zoals de mogelijkheden voor een betere slagkrachtigere gemeente.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik denk dat dit een voor een indrukwekkende en belangrijke beschouwingen zijn over een dossier dat, zoals we allemaal weten, heel complex is. De voorzitter heeft gelijk als hij zegt dat er waarschijnlijk binnen de taalgemeenschappen heel anders gekeken wordt naar de finaliteit van die faciliteiten. Ik denk dat men in Vlaanderen die faciliteiten zag als een instrument om mensen de tijd te geven om zich in Vlaanderen in te passen. Ik denk dat veel Franstaligen ze zien als een hefboom om naar tweetaligheid te gaan binnen gemeenten. Misschien zijn er ooit Franstalige partijen geweest die dachten dat ze daarmee het Brusselse Gewest of Brussel konden uitbreiden. We kennen die politieke discussies, waarvan de heftigheid gelukkig al een tijd achter ons ligt.

De studie is uitgevoerd, dat heb ik uitgelegd. We willen daar gerust verder naar kijken. Ik richt me ook tot u, collega Warnez, maar ik denk dat het terecht is wat u zegt. Het precaire evenwicht is hierin belangrijk. Voor mij is dit dus toch vooral een debat dat op het federale niveau zou moeten kunnen worden gevoerd. In de mate dat partijen zeggen dat ze op een ernstige manier gaan kijken naar wat er kan en niet kan, vind ik dat altijd zinvol. Want er zijn een aantal problemen met die fusies, maar tegelijkertijd moeten we opletten dat we daarmee niet de deur openzetten voor dingen die we niet wensen. Dat moet ook duidelijk zijn. Ik denk dat daar vandaag toch een zekere stabiliteit bestaat.

Ik denk dat het probleem dat op tafel ligt, een reëel probleem is. Mijnheer Vaneekhout, iedereen moet zijn collega's in het federaal parlement daar nog eens attent op maken. Collega Van Biesen, die vroeger voor mijn fractie in de Kamer zat, heeft daar een aantal mooie wetsvoorstellen over geschreven. Ik heb die nog eens onder ogen genomen. Ze bevatten een aantal mogelijkheden, een aantal oplossingen. En ongetwijfeld zullen andere collega's, van andere partijen, ook al inspanningen gedaan hebben. Het kan interessant zijn om dat nog eens opnieuw te bekijken in de schoot van het federaal parlement.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, minister, voor het aanvullende antwoord. Ik denk inderdaad dat de grote opdracht aan de overkant van de straat ligt. Ik denk dat we dat allemaal moeten opnemen in de mate dat we dat wensen. Ik ben me ook wel bewust van het politieke en juridische evenwicht dat daarin moet worden gevonden, ook van de bezorgdheden die spelen en de historiek die eraan hangt. Aan de andere kant is het natuurlijk jammer om daar gemeenten ten eeuwigden dage mee te gaan bezwaren, en vooral de ontwikkeling en de sterke lokale bestuurskrachten ervan te gaan ondergraven. Ik denk dus dat we het federaal niet mogen laten liggen.

Ten tweede, en dat is een uitnodiging op Vlaams niveau dan, pleit ik ervoor om in de tussentijd, die gemeenten misschien nog wat extra te gaan ondersteunen als het gaat over regiovorming, en als het gaat over intergemeentelijke samenwerking. Misschien kunnen we met hen bekijken wat ze vanuit de Vlaamse overheid nog extra nodig hebben, en kunnen we hen zo goed mogelijk ondersteunen om in die tussenperiode die, gezien het moeilijke verloop van zulke discussies in ons land, misschien nog wel een tijd zou kunnen duren, hun rol ten volle te kunnen spelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over racisme in het voetbal
– 3299 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): We hebben in het Vlaams regeerakkoord uitdrukkelijk gekozen voor een inclusieve samenleving. Wie hier geboren is of is ingeburgerd, is ook volwaardig lid van onze gemeenschap.

Vorig jaar beloofde u na enkele racistische voorvallen in matches in de Pro League om tot actie over te gaan. U hebt gezegd dat u in overleg zou gaan met de Pro League, de betrokken club en Kazerne Dossin.

Heel concreet gaf u vier acties aan: de sanctioneringsmiddelen en interne regels die binnen voetbalclubs gehanteerd worden, moeten effectiever worden toegepast; clubs moeten meer meldingen van sancties maken en met die cijfers naar buiten komen; samen met Kazerne Dossin wordt een strategie rond het omstaanders-principe uitgewerkt omdat ook groepsdruk binnen een voetbalstadion een ander klimaat kan creëren; het DNA van een club wordt verbonden met een positief, niet-discriminerend verhaal, en ook hiervoor wordt samengewerkt met Kazerne Dossin.

Er ontstonden reeds een aantal nieuwe initiatieven. Wie slachtoffer of getuige is van een incident rond het voetbalveld, kan dit sinds vorig jaar melden via een meldknop op de website van de Pro League. Binnen de organisatie bepaalt de 'Spelersraad voor Racisme' mee het beleid en geeft men workshops rond online hatespeech.

Op de dag tegen racisme, in maart, werden met onder andere Vlaamse steun de workshops 'Sportief omgaan met wij-zij-denken in het voetbal' gelanceerd. Samen met de Pro League wil Kazerne Dossin via deze opleiding voetbalprofessionals bewust maken van kansen en valkuilen. Daarnaast zou het aanbod van Kazerne Dossin vanuit feedback worden verbeterd.

U gaf in deze commissie aan dat zowel het succes van het proactieve als van het reactieve aanbod van Kazerne Dossin afhankelijk zal zijn van de doorstroming uit de clubs. Clubs moeten worden gemotiveerd om in te gaan op het aanbod. U stelde ook vast dat de zorg rond racisme, homofobie, seksisme of andere thema's niet altijd een prioriteit was voor de voetbalclubs.

U had aandacht voor de Club Brugge Foundation, die samen met zeven andere Europese topclubs het educatief lessenpakket 'Geef Racisme De Rode Kaart' rond de thema's racisme, discriminatie, gelijkheid, diversiteit en lgbtqi+ lanceerde voor alle Vlaamse middelbare scholen.

Omdat het uiteraard niet alleen over topclubs en de Pro League gaat, gaf u ook aan dat u van jongs af aan rond racisme wilt werken. U wilde samen met de Koninklijke Belgische Voetbalbond het racisme binnen het jeugd- en amateurvoetbal vanaf mei aanpakken.

De maand mei is voorbij, daarom de volgende vragen, minister.

Welke stappen hebt u gezet om een aanpak te voorzien tegen racisme in het jeugd- en amateurvoetbal? Welke partners werden betrokken? Wat is de verdere timing? Hebt u al zicht op de eerste resultaten?

U kondigde vanuit de vier actiepunten een evaluatie en bijsturing aan in het aanbod van de Pro League en Kazerne Dossin. Wat is de stand van zaken? Welke initiatieven werden genomen?

De doorstroom vanuit de ploegen was een van de werkpunten. Kunt u aangeven of u hierbij vooruitgang hebt geboekt?

Plant u tot slot nog andere initiatieven om racisme, hatespeech of uitsluiting in het voetbal aan te pakken? Wat is hierbij de timing?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, mijnheer Warnez, voor uw toch wel actuele vraag. Voetbal is de belangrijkste bijzaak in het leven, zegt men wel eens. Het heeft een grote maatschappelijke impact. Wat er gebeurt in en rond voetbalstadia, waar veel mensen samenkomen, bepaalt voor een stuk mee het klimaat in onze

samenleving, en de waarden waarvoor we staan. Ik denk dus dat dit thema zeker onze aandacht verdient.

Het project bij Kazerne Dossin neemt, samen met de voetbalbond, initiatieven ter zake om tegen racisme en discriminatie op te treden. Ik kan u daarover het volgende meedelen.

Het project van de Pro League gaat uit van een proactief luik en een reactief luik. Het bleek, zoals u terecht aanhaalt in de vraag, moeilijk om via het reactief luik clubs te engageren om supporters die zich schuldig maakten aan racistisch en discriminerend gedrag aan de sessies te laten deelnemen.

Kazerne Dossin heeft deze trend kunnen capteren door het proactief luik ook te enten op supportersclubs. Dat is proactief, dus voordat er incidenten zijn. Intussen hebben ze op die manier al drie supportersclubs op bezoek gehad na een sanctie van de nationale kamer: Club Brugge, KRC Genk en Beerschot. Maar ook Union is op bezoek geweest, uit eigen interesse, het volledige team van de Pro League, de Diversity Board van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB) en het bestuur van de Belgian Supporters.

Ten slotte organiseerden zij een preventieve opleiding 'Sportief omgaan met wij-zij denken in het voetbal', waar al ongeveer vijftig personen naartoe kwamen.

Tijdens al deze sessies wordt er ook de nadruk gelegd op het belang van het omstaandersprincipe en het verbinden van het DNA van een club met een positief verhaal, zoals ik hen gevraagd had in de vier actiepunten.

Voor de aanpak van racisme en discriminatie in het amateur- en jeugdvoetbal ben ik te rade gegaan bij de initiatieven die vanuit Sport door mijn collega minister Weyts genomen worden, en ook bij de Koninklijke Belgische Voetbalbond, om te bekijken op welke manier we vanuit de goede praktijkvoorbeelden binnen Gelijke Kansen elkaar kunnen versterken.

Heel toevallig hebben de actoren vorige week nog in de commissie Sport een presentatie in de hoorzitting gegeven die een overzichtelijk beeld schept van alle actuele initiatieven die onder de noemer racisme en discriminatie in het voetbal vallen.

Voor de volledige hoorzitting verwijs ik u graag naar de website van het Vlaams Parlement, maar ik pik er graag een aantal interessante initiatieven uit.

Sport Vlaanderen heeft binnen het voetbalwezen een antidiscriminatiebeleid uitgetekend dat zich ent op vier pijlers: preventie, gebruik maken van meldpunten, sanctionering via de Nationale Kamer tegen Discriminatie en Racisme van de voetbalbond, en slachtofferbegeleiding.

Voetbal Vlaanderen zal binnenkort een campagne opstarten: 'Doede gij da thuis ook?'. Dat zijn dingen die we regelmatig horen. Voetbal Vlaanderen is ook de officiële Vlaamse actor onder de KBVB, die op zijn beurt vele initiatieven neemt. Ik denk onder andere aan het 'Come Together'-actieplan tegen discriminatie, dat niet alleen racisme aanpakt, maar ook focust op seksisme, homofobie, en dergelijke meer. Het gebruik van hun meldpunten maakt hier een belangrijk onderdeel van uit. In het seizoen 2021-2022, bijvoorbeeld, waren er voor Vlaanderen al 590 meldingen, op 330.000 wedstrijden. 590, dat is niet niks, dat is toch een teken dat het functioneert.

Verder organiseert de KBVB via zijn nationale kamer ook hoorzittingen op alle niveaus: jeugd, amateur en profvoetbal. Al 103 zaken werden dit seizoen behandeld. De zittingen zijn 2 keer per week. Dat is nieuw, want vroeger was het maar

1 keer per week. Mogelijke sancties zijn: geldboetes, een verbod op de organisatie van wedstrijden, schorsing, schrapping, en noem maar op.

Maar er zijn ook alternatieve sancties, en dat is waar Kazerne Dossin sterk bij betrokken wordt. Daarmee beoogt men een mentaliteitswijziging door te voeren. Dat kan bijvoorbeeld een museumbezoek aan het Afrikamuseum zijn, of aan Kazerne Dossin zelf. Bij de uitbouw van deze alternatieve sancties zijn ook andere partijen betrokken, zoals het Rainbow House, Play4Peace, het Afrikamuseum, Kazerne Dossin en zelfs mijn kabinet. Op deze manier wordt de kennis vanuit het door Gelijke Kansen gefinancierde project van de Pro League ook in het jeugd- en amateurvoetbal overgenomen en structureel verankerd.

De voetbalbond zal binnenkort een campagne tegen discriminatie lanceren waarin de spelers van de Rode Duivels een prominente rol krijgen.

Ten slotte lanceerde Club Brugge enkele weken geleden het 'Niet met ons'-project, waarbij ze met 24.000 QR-codes in het Jan Breydelstadion en met stewards die de meldingen onmiddellijk opvolgen, proberen racisme uit te sluiten en te bestraffen. Bewezen feiten zullen worden bestraft met een stadionverbod van 2 jaar.

Discriminatie, racisme, homofobie en seksisme blijven een grote uitdaging en een probleem, maar zonder naïef te willen zijn durf ik toch concluderen dat de bevoegde en relevante instanties heel hard aan het werk zijn om de problemen rond racisme, en discriminatie in brede zin, binnen de voetbalsector aan te pakken.

Het zal uiteraard een werk van lange adem zijn, dat weten we allemaal. Het voetbal gaat dat ook niet helemaal oplossen, want dit is natuurlijk onlosmakelijk verbonden met de samenleving, maar er worden duidelijk structurele stappen gezet. Dat kan ik alleen maar toejuichen. Ik hoop dat die focus en het engagement ook de volgende maanden en jaren goed worden volgehouden. Ik denk dat het, voor wat de voetbalwereld en de relatie met Kazerne Dossin betreft, vandaag behoorlijk goed werkt.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord

Brecht Warnez (cd&v): Minister, wij zijn enkele weken geleden ook in Kazerne Dossin geweest. Daar hebben we gezien hoe men op een sprekende en heel begrijpelijke manier aandacht heeft voor het thema en die opleiding voorziet. Ik geloof daar ook wel heel sterk in.

Wat het aantal betreft, zei u dat er 590 meldingen op 3300 wedstrijden waren. Over welk type wedstrijden gaat dat dan precies? Zijn dat nationale wedstrijden? Grof gerekend zou het dan over 1 op de 6 wedstrijden gaan. Of heb ik dat verkeerd begrepen?

Minister Bart Somers: Overal waar er drie Vlamingen samenkomen om te voetballen ... Neen, neen, dit gaat over alle voetbalwedstrijden. Ik heb mij slecht uitgedrukt. Het gaat over 590 meldingen op 330.000 wedstrijden. Voor mij is het belangrijk dat er toch 590 keer contact is opgenomen met dat meldpunt. Dat bewijst dat men dat terugvindt, dat het bestaat, het is er niet alleen op papier. Waarschijnlijk zijn er nog veel meer gevallen, laten we daar eerlijk in zijn. Er zal een dark number zijn dat veel groter is, maar dat men toch al 590 keer contact opneemt, is toch het bewijs dat het begint te leven, dat het bestaat, dat het een meerwaarde is.

Brecht Warnez (cd&v): Oké, dat zet dat cijfer voor mij in perspectief.

590 als absoluut cijfer is veel, maar ik denk dat dat op 330.000 wedstrijden waarschijnlijk een relatieve doorsnede geeft van de samenleving. We doen er

echter wel goed aan om zo'n meldpunt te voorzien. Op zich werkt dat dan wel goed. Ik heb daar dan geen specifieke vragen meer over en ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Mijnheer Warnez, bedankt voor de vraag en om die opnieuw te stellen.

Ik ben ook heel tevreden dat de minister werk maakt van deze problematiek. We moeten ook duidelijk zijn: deze problematiek gaat veel verder dan de voetbalwereld. Ik denk dat we dat allemaal wel weten, het is een dieperliggend probleem, waarmee niet alleen de sport kampt. Het is een triest fenomeen dat zich in elk maatschappelijk domein voordoet. De laatste dagen zijn we daar nog mee geconfronteerd geweest. Ik merk het ook elke dag op het terrein en zie het ook op sociale media. Het is triest. Het doet zich voor op de arbeidsmarkt, de woningmarkt en in het dagelijks leven van de mensen. Als ik zie hoeveel reactie er komt op het drukke weekend dat we aan zee hebben gehad en waarbij mensen dan altijd anderen de schuld geven omdat het iemand anders is dan zichzelf, dan is dat alleen maar diep te betreuren.

Het is goed dat er binnen het voetbal acties worden ondernomen. Mijn zoontje van 10 jaar speelt ook voetbal en hij vindt dat niet de belangrijkste bijzaak, maar de belangrijkste hoofdzaak in zijn leven. Elke sector moet zijn steentje bijdragen en is moreel verplicht om dat te doen. Het is goed dat elk kiezeltje dat in de rivier verlegd wordt, ook een goede stap vooruit betekent.

Minister, u haalt aan dat er discriminerende meldingen zijn door de Koninklijke Belgische Voetbalbond en dat die worden opgevolgd. Hebt u meer informatie over deze meldingen en over welke soort inbreuken dat dan gaat?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Vorige week kwam uit die hoorzitting en uit het rapport heel duidelijk naar voren dat van die 590 meldingen de overgrote meerderheid meldingen van discriminatie of haatspraak waren op basis van etnisch-culturele achtergrond. Andere discriminatiegronden kwamen bijna niet aan bod, wat ik toch wel had verwacht. Zo is lgbtq+ bijvoorbeeld bijna geen grond op basis waarvan meldingen zijn binnengekomen.

We zien nochtans dat binnen die clubs die etnisch-culturele diversiteit wel heel zichtbaar aanwezig is onder de spelers. Hoewel zij vaak de helden van de ploegen zijn, bestaat er nog altijd angst en worden vaak nog heel kwetsende uitspraken gedaan. Ik vind dat een heel vreemde vaststelling. Tegelijkertijd zou het misschien kunnen helpen wanneer de diversiteit ook meer wordt doorgetrokken in de bestuursorganen van de clubs en federaties waardoor er meer aandacht voor deze problematiek kan zijn. Het kan een manier zijn om die discriminatie aan te pakken. Hoe kijkt u daar als minister van Gelijke Kansen naar? Ziet u daar een mogelijke oplossing in? Het meest fundamentele probleem is natuurlijk nog altijd die mentaliteit en houding van de supporters.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik wil even tussenkomen in naam van mijn fractie. Ik ben heel tevreden dat die thematiek niet alleen in de commissie Sport maar ook hier wordt besproken. Dat is ook de reden waarom ik vind dat deze vraag hier op haar plaats is. Na de hoorzitting van vorige week waar u ook aanwezig was, mijnheer Van de Wauwer, heb ik niet alleen de indruk maar ben ik er ook van overtuigd dat de voetbalwereld dit zeer ernstig neemt. En we moeten dan niet alleen over de Pro League spreken en over de koren in de stadions maar ook over de kleinste clubs. De initiatieven die Voetbal Vlaanderen nu neemt en waarbij ook scheidsrechters

die zaken melden, zijn heel positief. Wanneer we de cijfers van de meldingen bekijken, stellen we vast dat meldingen vaak pas doorkomen wanneer men weet dat men ergens kan melden. Daar moet ook worden op ingezet. Meldingen op zich zeggen niets want veel meldingen zullen waarschijnlijk niet doorkomen, de zogenaamde dark numbers. We moeten daar heel intens op inzetten.

Daarnaast moeten we ons ook geen illusies maken. Voetbal is een element in de samenleving. Wat naast het veld gebeurt, is voor een stuk een vertaling van wat in onze samenleving gebeurt. Het is niet alleen een zaak van racisme maar ook van discriminatie, uitschelden, bijvoorbeeld van iemand met een andere haarkleur. Het gaat over het bijbrengen van respect en hoffelijkheid. Wat Voetbal Vlaanderen voor ogen heeft, waarbij clubs worden gestimuleerd om dat zelf op te volgen, zijn wel degelijk stenen die worden verlegd en die tot resultaat zullen leiden. We mogen niet rusten of temperen maar ik denk dat we op vele terreinen op de goede weg zijn.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, voorzitter en collega's, voor de zeer waardevolle beschouwingen.

Die meldingen worden goed opgevolgd, mijnheer Tommelein, voor alle duidelijkheid. Ook: vanwaar komen ze, op welk spelersniveau doet zich dat voor? We zien bij de Vlaamse meldingen dat racisme en discriminatie stipt op nummer een staan, maar er worden ook meldingen gedaan rond psychologische intimidatie, fysieke intimidatie, pesterijen, fair play, het gaat tamelijk breed. Daar worden regelmatig analyses van uitgevoerd. Voetbal Vlaanderen past zich daaraan ook aan. Men werkt daar dus actief op.

Wat de lgbtqi+-gemeenschap betreft: dat is nog onderbelicht. Ik denk dat dat een terechte opmerking is. Ik neem mij ook voor om samen met cavarria eens met de voetbalbond te praten om te kijken hoe die focus daar wat kan worden versterkt. U vraagt of meer diversiteit in bestuursorganen zou kunnen helpen en ik geloof dat dat altijd helpt. Ik denk dat een bestuursorgaan met veel diversiteit ook een sterker bestuursorgaan is, ook veel meer invalshoeken heeft. Dat blijkt uit alle wetenschappelijk onderzoek, ook naar bedrijven en ondernemingen. Daar waar er bijvoorbeeld genderdiversiteit is of diversiteit op basis van seksuele oriëntatie of op basis van afkomst of op basis van leeftijd, versterkt dat een team altijd en geeft het meer invalshoeken. Dat is dus inderdaad een punt.

Voor alle duidelijkheid, men doet daar inspanningen voor, maar het blijkt toch altijd niet zo evident te zijn dat bijvoorbeeld vrouwen of mensen met een migratieachtergrond – ik weet het nu niet heel specifiek over mensen uit de regenbooggemeenschap – snel komen solliciteren voor bijvoorbeeld een job binnen de voetbalwereld. Er is daar nog altijd een drempel, men is zich daarvan bewust en men wil daar ook aan werken. Voor mij is het al heel veel waard dat er een grote openheid en een groot engagement is om stappen vooruit te zetten. De suggestie om nog eens met cavarria samen te zitten – dat is bij hen tot nu toe niet de topprioriteit geweest – is ook naar beeldvorming en zo heel belangrijk, ook voor jonge mensen die net ontdekken wat hun seksuele geaardheid is en aan het sporten zijn, zodat daar een klimaat kan ontstaan waarin ze in alle vertrouwen, in alle veiligheid, in alle comfort kunnen blijven sporten zonder dat zij zich op een of andere manier verveeld moeten voelen met hun eigen persoonlijkheid en seksuele oriëntatie. Ik denk dus dat we dat absoluut moeten doen, ik denk dat dat een goede suggestie is.

Maar voor alle duidelijkheid, ook collega Weyts en de voetbalwereld werken daar hard aan. Ik denk dat we daar in Vlaanderen wel op een lijn zitten. Dat is een goede zaak. Het werk is niet gedaan, maar we zijn op de goede weg.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Dank u wel, minister.

Collega's, ik denk dat het goed is dat we allemaal aan dezelfde koord trekken, om het zo te zeggen, en dat we dat hier ook samen uitdragen. Ik denk dat het klopt dat er stappen worden gezet in de voetbalwereld. Als ik naar mijn eigen club kijk, Club Brugge, zie ik dat ze recent ook in de raad van bestuur ... Ik zie hier een duimpje ... *(Opmerkingen van Bart Tommelein en Kris Van Dijck)*

We kunnen het er alvast over eens zijn dat ze een ding goed doen. Ze hebben recent in de raad van bestuur de diversiteit ook vergroot met enkele mensen van buitenlandse origine, maar ook een aantal vrouwen. Ik denk dat dat alleen maar een meerwaarde kan zijn, ook voor onze clubvoorzitter en -secretaris. Het is stap voor stap de maatschappelijke klik die we moeten zetten. Dank u.

Minister Bart Somers: Ik heb nu eigenlijk maar één vraag meer: wat is dat eigenlijk, voetbal? Ik ken dat niet. *(Gelach)*

Brecht Warnez (cd&v): Ik begrijp dat u dat in Mechelen niet begrijpt. *(Gelach)*

Minister Bart Somers: Dat is een stap te ver. Persoonlijk feit, voorzitter. *(Gelach)*

De voorzitter: Ik ga dat toch tolereren. *(Gelach)*

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de organisatie van een tweejaarlijkse oproep rond energiedelen – 3304 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, op 1 juni hebt u bekendgemaakt dat u, samen met minister Demir, een bedrag van 10 miljoen euro zult vrijmaken voor een tweejaarlijkse oproep rond energiedelen.

Dat werd aangekondigd naar aanleiding van een bezoek aan een fruitteler in Bierbeek. Het fruitbedrijf in kwestie wekt via zonnepanelen boven de boomgaard energie op die in de toekomst aangewend zal worden om buurtbewoners van elektriciteit te voorzien.

Dit is een initiatief dat uiteraard kadert in het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP), een van de belangrijkste initiatieven. Het is een ambitieus pact waarbij ik ook heel blij ben dat er heel concrete doelstellingen in staan. We zien ook dat de lokale besturen daar volop in meestappen. Maar liefst 293 lokale besturen hebben zich daartoe geëngageerd. Het gaat over heel concrete zaken zoals het energieverbruik en de CO₂-uitstoot reduceren, maar ook het draagvlak voor hernieuwbare energie verhogen, lokale warmte- en sloopbeleidsplannen maken enzovoort.

Dat u ook specifiek de landbouwsector wilt betrekken, vinden we uiteraard ook een heel goede zaak. Om de in het pact vooropgestelde doelstellingen te behalen is het ook nodig dat elke belangrijke sector in de samenleving daarmee aan de slag gaat, maar vooral ook ondersteund wordt.

Op 18 mei was er ook een bericht van u, minister, waarin u aangaf dat u een projectoproep zou lanceren van 10 miljoen euro om eigenaars van appartementsgebouwen en energiegemeenschappen een nieuwe impuls te geven om samen te investeren in zonnepanelen door ook de appartementen zelf gebruik te laten maken van de lokaal opgewekte energie. Deelname voor dat type projecten zou kunnen worden ingediend vanaf 13 oktober 2022 tot en met 27 oktober 2022. 13 oktober was ook de datum van de al dan niet andere oproep.

Hierover heb ik een aantal vragen, minister.

Kunt u verduidelijken op welke manier deze projectoproep verder zal worden uitgewerkt en bekendgemaakt naar de mogelijke geïnteresseerden toe?

Wie en welke organisaties zullen verder betrokken worden bij het uitwerken van deze projectoproep? Welke rol ziet u weggelegd voor de lokale besturen?

Hoe worden de voordelen van deze projecten inzake energiedelen verder bekendgemaakt naar omwonenden als mogelijke afnemers van de geproduceerde energie? Worden de lokale besturen daarbij betrokken?

Zoals aangegeven maakte u bekend dat er een oproep gelanceerd zal worden naar eigenaars van appartementsgebouwen. Gaat het de facto om dezelfde oproep als die waar u op 1 juni naar verwees in het kader van het betrekken van de landbouwers bij de energietransitie?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Door samenwerking met collega Demir hebben we deze projectoproep geïntegreerd in de bestaande call groene stroom. Installaties op appartementen en via energiegemeenschappen worden nu opgenomen als een apart installatietype. Om een gelijk speelveld te creëren krijgen deze types projecten dus een eigen rangschikking. Deze types van projecten kunnen dus met elkaar in concurrentie treden binnen een tender voor investeringssteun.

Enkel de meest efficiënte voorstellen halen het, namelijk deze die het minst steun vergen voor het meest impact qua energieopbrengst. U begrijpt de redenering. Projecten dienen een voorstel in en die projecten die met het minste geld het meeste rendement halen, komen als eerste aan bod. De 10 procent minst efficiënte voorstellen vallen sowieso af, om geen dingen te subsidiëren die we beter niet subsidiëren. De rest krijgt steun toegekend, tot wanneer het voorziene budget voor deze call is ingezet. Zo behouden we een gezonde competitie.

De call zal voor het eerst opengesteld worden vanaf 13 oktober, waar projecten gedurende twee weken ingediend kunnen worden via het energieportaal bij het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA). Zesmaandelijks willen we deze call opnieuw openstellen. Het is een heel nieuw gegeven, een heel nieuw domein waarin we terechtkomen. We moeten voorbeeldmodellen, we moeten inspirerende best practices kunnen creëren, dingen die nadien uitrolbaar worden. Daarom gaan we die call altijd regelmatig, om de zes maanden, vernieuwen. Het budget van 10 miljoen euro zal worden gespreid over deze verschillende calls tot in 2024.

Wat de bekendmaking betreft, hebben we deze steunregeling samen met minister Demir een eerste keer aangekondigd met een gezamenlijk persbericht vlak voor het krokusreces, en een tweede keer op 18 mei, waar we, naast minister Demir, ook met heel wat lokale besturen zijn gaan kijken naar vier gesimuleerde toepassingen van energiedelen in het Green Energy Park in Zellik: energiedelen in appartementen, energiedelen tussen publieke gebouwen en sociale huisvesting, energiedelen tussen verschillende publieke gebouwen en energiedelen binnen een bedrijventerrein.

Een derde keer was op 1 juni, samen met actieve landbouwspelers die naast groenten en fruit, ook energie willen telen – als ik dat zo mag zeggen – en delen met de omwonenden. Het Europese ECCO-project (Energy Community Co-Operatives) heeft hier de voorbije jaren sterk werk geleverd met talloze proefprojecten. Ik ben in Bierbeek naar Agrivoltaics gaan kijken, waar lichtdoorlatende zonnepanelen boven perenbomen zijn geplaatst. De peren worden zo beschermd tegen extreme weersomstandigheden – aanhoudende hitte, overvloedige neerslag en vrieskou – en er wordt hernieuwbare energie opgewekt die uitgewisseld kan worden met de buurt. Dit is een concreet voorbeeld van het type projecten dat we willen ondersteunen met deze investeringssteun.

Samen met minister Demir willen we in de komende weken en maanden hier nog verder over communiceren, zodat zo veel mogelijk projecten hun voorbereiding starten, waarbij ze rekening kunnen houden met de call dit najaar. Deze maand ga ik bijvoorbeeld nog langs bij de gemeente Wichelen – u niet onbekend – omdat zij vergevorderd zijn in het opzetten van energiedelen tussen publieke gebouwen.

Wie en welke organisaties zullen verder betrokken worden bij het uitwerken van deze projectoproep? Welke rol ziet u in dezen weggelegd voor de lokale besturen?

Zoals gezegd zal het VEKA daarbij, dankzij samenwerking met collega Demir, de concrete verwerking van de call voorzien. Daarnaast heeft collega Demir ook een toelage gegeven aan REScoop Vlaanderen, de koepelorganisatie van de Vlaamse burgercoöperaties, om specifiek energiedelen in appartementen te helpen opstarten. Verdere informatie daarover kunt u het best aan haar opvragen.

Ik focus mij op de faciliterende rol die lokale besturen hier kunnen opnemen. Er zijn nog vele daken van publieke gebouwen die benut kunnen worden voor zonne-energie. Met deze call hopen we een boost te kunnen geven, waarbij we steeds meer groepen in de samenleving kunnen betrekken die zelf niet of minder in de mogelijkheid zijn om zonnepanelen te plaatsen. Denk bijvoorbeeld aan huurders en appartementen waarvan de dakoppervlakte niet volstaat. In Vlaanderen huurt 21 procent van de Vlaamse huishoudens op de private markt, en de bewoners van de 850.000 appartementen – dat is 27 procent van de woningen in Vlaanderen – beschikken evident niet over individuele daken.

Als je de gemeentelijke loods, de sporthal, de bibliotheek, ... van zonnepanelen voorziet, kun je de stroom die niet zelf verbruikt wordt, verdelen over de deelnemers van zo'n energiegemeenschap. De investering kan een opbrengst teweegbrengen, zijnde een korting in de energiefactuur.

In het Lokaal Energie- en Klimaatpact is de doelstelling opgenomen om één coöperatief/participatief hernieuwbare-energieproject per vijfhonderd inwoners te realiseren tegen 2030. Aangezien, zoals u weet, bijna alle lokale besturen dat engagement op zich hebben genomen, gaan ze momenteel op zoek naar daken en infrastructuur en voorbeelden om dit te kunnen realiseren. Dat kan een grote dynamiek op gang brengen.

Wat is echter de uitdaging? Onbekend is onbemand. Het energiedelenverhaal is nog zeer nieuw, is ook nog voor velen wat abstract. De eerste actieve energiegemeenschappen die het toepassen, zijn zich nu aan het organiseren. Door deze investeringssteun hopen we dat te kunnen versnellen, verschillende concrete projecten te zien ontstaan, die zich als een lopend vuurtje kunnen verspreiden.

Hoe kunnen de voordelen van deze projecten inzake energiedelen verder bekend worden gemaakt? De bekendmaking van de voordelen zal een taak voor het VEKA zijn. Volgens mij zal dit verder ook vanuit de initiatiefnemers in de markt en de lokale overheden zelf belicht kunnen worden. Er zijn verschillende stakeholders die op de kar springen en hier events en webinars over organiseren. Denk maar aan

de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) met haar klimaat-netwerk, denk aan Flux50, het energiecongres van de Vlaamse Confederatie Bouw (VCB) en zo verder.

Ik denk dat we eerst nood hebben aan goede voorbeelden – want dat is natuurlijk wat we vandaag nog niet te veel hebben in Vlaanderen: goede opschaalbare of uitrolbare voorbeelden – en dat we hier vervolgens breed moeten over communiceren, zodat meer burgers hier interesse in krijgen en naar lokale projecten op zoek gaan. De reden dat ik op plaatsbezoek ga, is om te proberen op die manier daar wat meer aandacht voor te vragen.

En dan is uw laatste vraag of het om dezelfde oproep gaat als die die ik op 1 juni deed. Dat is inderdaad dezelfde oproep. Zowel appartementen als energiegemeenschappen kunnen deelnemen. We houden dit zo open mogelijk om de vele toepassingsmogelijkheden kansen te bieden. We proberen breed te maaien en dan te kijken wat daar effectief een meerwaarde kan zijn, en dat dan versneld uit te rollen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Ik denk dat we allemaal de voordelen van energiedelen inzien. Ik denk dat het gek is dat wie plaats heeft, die niet volledig benut omdat hij of zij die energie zelf niet kan gebruiken. Dus het is goed dat de minister steun geeft, financieel, maar ook bij wijze van aandacht. Maar het was mij nog niet helemaal duidelijk over welke doelgroep het gaat. Het gaat over particulieren in de vorm van appartementseigenaars die een energiegemeenschap kunnen vormen, bedrijven, landbouwers ..., maar zijn lokale besturen of de overheden tout court ook zelf een doelgroep? Kun je, bij wijze van spreken, via deze oproep straks ook als gemeente je gemeentehuis met panelen vol leggen en de buurt of je sporthal in de buurt op die manier ook mee betrekken als energiegemeenschap?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Ik denk dat het hier over een bijzonder belangrijk gegeven maar vooral over een opportuniteitsgegeven gaat. Het is altijd zo geweest dat die lokale besturen die klimaat- en energieoplossingen niet mee kunnen helpen realiseren maar kunnen realiseren. Het zal met die lokale besturen zijn of het zal niet zijn. Het is al een paar jaar duidelijk dat de particulieren, de bedrijven, de gezinnen, de landbouwers enzovoort, ook de lokale besturen zelf, een enorm belangrijke stem hebben in dit verhaal en dat energiedelen absoluut belangrijk is, zeker op die plaatsen waar het door omstandigheden niet kan. Waar je veel appartementsgebouwen hebt, heb je een grote vraag naar energie. Het is goed dat de korte keten ook daar een rol kan spelen.

We spreken altijd over de korte keten als het over voeding gaat, maar die bestaat ook bij energie. Dat zorgt voor zelfredzaamheid, dat zorgt voor onafhankelijkheid, dat zorgt ook voor meer vrijheid en bovendien voor een goedkopere factuur. Ik denk dat hier de sense of urgency van de rol die de lokale besturen mee kunnen spelen in heel die omwenteling, belangrijk is. Zij kunnen de dynamiek in de komende jaren enorm versnellen. Ik denk dat er nu vandaag bij de mensen op het terrein bijzonder veel interesse voor bestaat. We zien dat ook aan de cijfers. De vraag naar zonne-installaties is nog nooit zo groot geweest. Men kan bijna niet volgen.

Maar de vernieuwing in heel die operatie, zoals u zelf zegt, minister, is enorm. Ik denk dat we moeten blijven hameren op diezelfde nagel. Heel veel mensen zullen de komende jaren met ons mee gaan vanwege de prijzen van de energie maar ook vanwege de heel moeilijke bevoorrading. Het feit dat we uit het buitenland energie moeten binnenhalen in ons land, leidt tot heel wat problemen. De enige oplossing

is ervoor zorgen dat mensen die hernieuwbare energie dicht bij huis hebben, dicht bij het bedrijf hebben, dicht bij de school, dicht bij het stadhuis.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Eerst en vooral bedankt. Ik denk dat we allemaal weten dat dit een heel belangrijk thema is, zeker in een periode waarin we heel sterk geconfronteerd worden met onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Door de oorlogssituatie op Europese bodem waarbij Europa zich probeert onafhankelijk te maken van de fossiele brandstof uit Rusland, zijn zelfredzaamheid en eigen productie fundamenteel.

Wat we hier ook proberen te doen, is die kans te geven aan die mensen die niet de mogelijkheden hebben om daar zelf aan deel te nemen, omdat ze bijvoorbeeld op een appartement wonen, en om inderdaad dat systeem of het idee, dat concept van korte keten alle kansen te geven. Dat zal trouwens op termijn voor meer stabiliteit voor het hele elektriciteitsnetwerk zorgen.

Ik ben een project gaan bekijken in Bierbeek, waarbij een fruitteler en zijn overbuur, een varkensboer, op een heel ander moment in het jaar elektriciteit nodig hebben. De fruitteler heeft dat vooral nodig in het najaar om zijn perenoogst koel te houden, de varkensboer in de zomer om zijn stallen leefbaar te houden. Als zij zouden kunnen samenwerken, zouden kunnen connecteren, is dat een win-winsituatie. Dat is een heel concreet voorbeeld maar zo zijn er vele te bedenken.

Ik denk dat we dat absoluut moeten ondersteunen. We gaan nog op een aantal obstakels botsen die we proberen weg te nemen. Daarom moeten we vooral goede voorbeelden creëren waardoor mensen gemotiveerd worden om dat te doen. Dit is hoe langer hoe meer een verhaal, niet alleen van ecologie, maar ook van economie. Het is een verhaal waar klimaat en portemonnee op dezelfde lijn liggen, en dat zal inderdaad een motor op gang kunnen brengen in de samenleving waar we versneld die energietransitie kunnen doen die noodzakelijk is voor ons klimaat.

Om specifiek op uw vraag te antwoorden, collega Warnez, lokale besturen kunnen daar ook aan mee doen, maar de bedoeling is natuurlijk dat ze dat samen doen met een energiegemeenschap. De bedoeling is dat het een interactief verhaal wordt waarbij we net die mensen kunnen mobiliseren en dat de ruimte die op de sporthal of op het gemeentehuis aanwezig is, gebruikt kan worden in een energiegemeenschap waar mensen mee in kunnen participeren. Het zijn dat soort modellen die we willen realiseren. Daar kan een overheid bij betrokken zijn, maar daar hoeft geen overheid bij betrokken te zijn. Voor alle duidelijkheid, de verschillende elementen kunnen daar aan bod komen.

In het begin gaan we voor een brede scope, een eerste call, om te kijken wie meedoet. We doen alleen de rendabele dingen, de 10 procent minst rendabele niet. En we plaatsen die call niet in één keer in de markt, maar we gaan die verschillende keren doen, om zo de dynamiek, die ongetwijfeld zal ontstaan, zo goed mogelijk te boosten.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Ik vind het een goede insteek van collega Tommelein. Ik denk dat het inderdaad over de korte keten gaat, en over op die manier onafhankelijkheid en meer vrijheid realiseren. Ik dank de minister daarom voor zijn initiatief.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de discriminatie van etnische minderheden op de woonmarkt – 3349 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Minister, vorige week bracht de VUB een studie uit die toont dat discriminatie van etnische minderheden op de huurmarkt een ernstig probleem is en blijft. Dat wisten we al en dat blijkt nogmaals uit de studie. Daar kwam naar voren dat hoe minder etnische minderheden in de buurt van een huurwoning leefden, hoe groter de kans op discriminatie. De resultaten ervan tonen alvast aan dat we de strijd tegen elke vorm van discriminatie krachtig moeten blijven verderzetten.

U doet dat ook. Met uw Plan Samenleven wilt u daar volop op inzetten. Actie 19 van doelstelling 6 van het plan stelt dat lokale besturen correspondentietesten inzetten om discriminatie te meten. Voor het Plan Samenleven wordt in 2022 een budget voorzien van 10 miljoen euro en lokale besturen kunnen projecten indienen tot 1 juli. Het is de bedoeling dat die projecten zouden starten in oktober, later dit jaar.

Discriminatie en het bij voorbaat uitsluiten van grote groepen van de samenleving kunnen en mogen wij niet dulden. Daarom is het aangewezen dat we alle mogelijke middelen inzetten om dit fenomeen een halt toe te roepen. De inzet van de correspondentietesten is daar een belangrijk en effectief middel en we moeten het gebruik ervan volop aanmoedigen. Het is ook van belang dat de lokale besturen natuurlijk intekenen op de acties uit het Plan Samenleven.

Minister, kunt u verduidelijken welke specifieke verdere maatregelen u zult nemen om het belang van de uitrol van de correspondentietesten door de lokale besturen in het kader van het Plan Samenleven te garanderen in de strijd tegen discriminatie?

Hoe staat u als minister van Gelijke Kansen tegenover de vraag van de academici om praktijktesten in te voeren op Vlaams niveau om de discriminatie op de huurmarkt een halt toe te roepen?

Wat zult u doen, ook in uw bevoegdheid van minister van Gelijke Kansen, om daar samen met de minister van Wonen werk van te maken?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van de Wauwer, dank voor de vraag. Discriminatie moet inderdaad aangepakt worden. In 2020 werd door de Vlaamse Regering een onafhankelijk expertencomité aangesteld om een academisch monitoring-systeem uit te werken dat discriminatie in kaart brengt en sensibiliserend werkt. Eind 2020, u zult zich dat nog herinneren, werd hun rapport opgeleverd waarin wordt gepleit voor correspondentietesten – dat is de schriftelijke vorm van praktijktesten – als de beste manier om discriminatie op de woning- en arbeidsmarkt te bestrijden.

Daarop besliste de voltallige Vlaamse Regering dat correspondentietesten zouden worden ingezet om discriminatie te meten bij de Vlaamse overheid en dat dit systeem ook zou worden aangeboden aan lokale besturen. Op basis van de resultaten kunnen aanbevelingen geformuleerd worden over welke sensibiliserende

maatregelen het best genomen worden. Daarnaast kan het communiceren over de resultaten op zich een sensibiliserend effect hebben.

Ik heb mij aan deze regeringsbeslissing gehouden door in te zetten op drie sporen. Het eerste spoor is het inzetten van sensibiliserende correspondentietesten voor een nulmeting binnen het aanwervingsbeleid van de Vlaamse Overheid die een voorbeeldfunctie heeft. Eind 2021 werd via een openbare aanbesteding de uitvoering van de nulmeting via correspondentietesten toegekend aan de VUB. In de periode december 2021 tot februari 2022 ontwikkelde de VUB eerst een wetenschappelijke methodiek voor de uitvoering van de nulmeting voor de volgende discriminatiegronden: gender, handicap en etnische afkomst.

In maart 2022 is de VUB op basis van de ontwikkelde methodiek gestart met de uitvoering van een nulmeting via correspondentietesten waarbij tot eind december 2022 fictieve kandidaturen worden verstuurd naar openstaande vacatures van de Vlaamse overheid. In de periode januari tot maart 2023 worden de resultaten van de nulmeting geanalyseerd en hiervan wordt een eindrapport opgemaakt met conclusies.

Het tweede spoor is het ontwikkelen van een wetenschappelijke methodiek afgestemd op de eigenheid van de lokale besturen om net zoals de Vlaamse overheid een nulmeting te verrichten binnen het eigen aanwervingsbeleid. De methodiek werd ontwikkeld in de periode december 2021 tot februari 2022 door de VUB met medewerking van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de volgende steden: Antwerpen, Gent, Genk, Leuven, Mechelen en Kortrijk. Deze methodiek is inmiddels opgeleverd en wordt aangeboden aan de lokale besturen. Lokale besturen kunnen via het Plan Samenleven een subsidie aanvragen om een nulmeting uit te voeren op basis van deze ontwikkelde methodiek.

Het derde spoor zit vervat binnen het Plan Samenleven. Daarin worden correspondentietesten opgenomen als een van de acties om discriminatie te bestrijden. U weet dat ik sterk geloof in de kracht van lokale besturen en dat dat ook het niveau is dat het meest effectief en efficiënt zulke problemen kan aanpakken. Samenleven gebeurt niet in de Wetstraat, dat gebeurt in onze steden, in onze dorpen en in de wijken van onze steden. Vandaag zetten reeds een tiental lokale besturen in op correspondentietesten in de lokale huurmarkt. Samen zijn deze tien besturen goed voor een vijfde van de inwoners van Vlaanderen en ongeveer voor de helft van de inwoners van Vlaanderen met een migratieachtergrond.

Ook in het expertenrapport werd aanbevolen om lokale besturen hier verder in te ondersteunen en samenwerkingsverbanden tussen kleine gemeenten te stimuleren. Dat is nu net waar we volop op inzetten met het Plan Samenleven. Binnen het Plan Samenleven wordt er gewerkt met cofinanciering. De Vlaamse Overheid draagt 50 procent van de kosten van de actie. Op 1 juli is de deadline om in te dienen. Dan zullen we meer zicht hebben op welke besturen correspondentietesten zullen inzetten en op welke besturen op andere van de 24 sporen zullen inzetten.

Hoe sta ik zelf tegenover correspondentietesten? Ik zal hier natuurlijk nooit tegen zijn. Zoals u weet hebben zowel ik als minister Crevits indertijd onze nek uitgestoken om het inzetten van correspondentietesten mogelijk te maken. Alleen ben ik ervan overtuigd dat zoiets tijd nodig heeft en dat we reeds een zeer belangrijke stap nemen met het Plan Samenleven waar lokale besturen alleen of via samenwerkingsverbanden correspondentietesten uitvoeren op hun grondgebied.

De keuze of steden daaraan meedoen, behoort volledig tot de lokale autonomie. Een dergelijk initiatief – dat grote inspanningen en ook een stuk engagement vraagt – opleggen aan besturen heeft geen zin. Dat werkt volgens mij zelfs contraproductief. Mensen, lokale besturen moeten zelf innerlijk overtuigd zijn dat dit een zinvol instrument is in hun gemeente of stad. Als extra stimulans heb ik gisteren nog een e-mail

verstuurd naar de lokale besturen, om hen aan te moedigen om correspondentietesten op te nemen in hun Plan Samenleven, dan specifiek gericht naar studenten omdat we vanuit de studentenorganisaties ook berichten gekregen hebben dat zich daar een probleem zou kunnen stellen. Er zijn momenteel geen verdere plannen om nog bijkomend in te zetten. We moeten eerst het huidige Plan Samenleven, de contracten die we aan het maken zijn met de lokale besturen afwachten en evalueren en dan beoordelen en kijken of we nog extra stappen moeten of kunnen zetten.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Dank u wel, minister. Ik weet dat u dit een heel belangrijke problematiek vindt en ook echt gelooft in de correspondentietesten om daar een volledig zicht op te krijgen en dan te bekijken welke verdere acties nodig zijn.

Het moment waarop de deadline afloopt, 1 juli, zal inderdaad een interessant moment zijn om te bekijken hoeveel lokale besturen erop hebben ingetekend. Ik ben benieuwd of u nu al enig zicht hebt op de stand van zaken, want 1 juli komt natuurlijk al dichterbij. Ik wilde suggereren om eventueel nog een extra initiatief te nemen, maar ik heb begrepen dat u gisteren nog een extra herinneringsmail hebt verstuurd naar alle lokale besturen. Ik hoop dat dat zijn effect gaat hebben, want iets werkt inderdaad het best als dat lokaal begint te leven en als de lokale besturen zelf mee op de kar springen. Dat was dus mijn bijkomende vraag, maar daar hebt u eigenlijk al op geantwoord.

Ik hoop dat veel besturen daarmee aan de slag gaan. Het is inderdaad een heel uitgebreid traject geweest. U hebt uw verschillende acties op de verschillende niveaus toegelicht. Als Vlaamse overheid moeten wij het voorbeeld geven. We doen dat ook. Ik hoop dat de lokale besturen dat ook gaan volgen en er massaal op gaan intekenen, met als doel de discriminatie op de huurmarkt aan te pakken.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, we hebben het er natuurlijk al dikwijls over gehad, dus ik denk dat de standpunten over dit thema al een tijdje duidelijk zijn. De onderzoekers zeggen zelf dat correspondentietesten enkel iets zeggen over de eerste fase van het huurproces. Het zegt helemaal niets over de onderliggende motivatie en de intenties om al dan niet te gaan discrimineren, dus je kunt daar enkel mee meten of er in die eerste fase iets aan de hand is en verder niets.

Mijn standpunt over de nood en het nut van de correspondentietesten is bij dezen dan ook niet echt gewijzigd. Wij geloven als partij veel meer in het meldpunt dat de steden en gemeenten dienen op te richten voor dergelijke meldingen inzake discriminatie. Daar kun je volgens mij veel meer informatie uit halen. Ook het engagement van de koepelorganisatie om hun leden te informeren en te sensibiliseren, lijkt mij veel wenselijker dan het invoeren van correspondentietesten.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Wie iemand zijn of haar woning niet gunt, louter vanwege bijvoorbeeld iets als huidskleur, vind ik, zoals iedereen in deze commissie, debiel. Maar de vrijheid om baas te zijn in je eigen woning, om baas te zijn over je eigen kapitaal, die blijft voor ons natuurlijk vooropstaan. Iemand die met zijn zuurverdiende centjes een huurappartement heeft gekocht, moet daar absoluut baas over blijven om dat te verhuren aan wie hij of zij dat wil doen. Dat principe blijft voor ons bovenaan staan.

Wij verheugen ons dus over de woorden van de minister van Wonen, Matthias Diependaele, die eerder deze legislatuur stelde dat een praktijktest op de

woningmarkt eigenlijk de overheid is die doet alsof, die dus liegt, en dat een overheid niet mag liegen tegen zijn burgers. Ik zou het bijna niet beter kunnen stellen. De heer Diependaele zei ook dat we eerst en vooral moeten stoppen met elke Vlaming als racist te gaan behandelen en onszelf een beschuldiging aan te praten.

Ik wil die woorden hier toch opnieuw onder de aandacht brengen, omdat ik geloof dat dat volledig terecht is. Met die woorden wil ik afsluiten. Wij blijven tegen praktijktesten of correspondentietesten of hoe men het allemaal ook wil noemen, want wij vinden dat de Vlaming baas moet zijn over zijn eigen centen en dus ook over zijn eigen woning.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank alle intervenianten voor de tussenkomsten. Ik kan natuurlijk niet meer doen dan het beleid van de Vlaamse Regering hier verderdigen. Ik zeg dat ook tegen collega's uit de meerderheid. Ik kan alleen maar vaststellen dat de voltallige Vlaamse Regering gezegd heeft dat we die correspondentietesten op onze eigen organisatie gaan toepassen met betrekking tot het aanwervingsbeleid en dat we die ten tweede ook gaan aanbieden aan lokale besturen, die de vrijheid hebben om daar al dan niet op in te schrijven.

Ik wil toch nog maar eens herhalen dat ik heel verheugd ben dat er vandaag toch al een tiental gemeenten zijn die correspondentietesten toepassen en dat in die tien gemeenten iets meer dan 20 procent van de Vlamingen leven, maar ongeveer de helft van alle Vlamingen met een migratieachtergrond. Ik heb het dan specifiek over de problematiek met betrekking tot het etnisch-culturele. Ik spreek dan niet over handicap, want daar is de verhouding natuurlijk meer gelijk verdeeld over Vlaanderen. Ik denk dat er zowat overal gemiddeld evenveel mensen met een beperking of met een handicap wonen. Maar wat betreft de etnisch-culturele dimensie, onderzoeken we ten aanzien van een op de twee Vlamingen met migratieroots met correspondentietesten of de lokale huurmarkt al of niet goed werkt.

Wat betreft de kritiek op dat systeem: vanuit datzelfde perspectief zou je kunnen zeggen dat een audit laten doen of een auditcomité hebben waarbij je jezelf onderzoekt, ook een soort motie van wantrouwen is tegen je eigen organisatie. Nochtans hebben wij een instelling die Audit Vlaanderen heet, die permanent onderzoeken doet naar de kwaliteit en naar hoe we functioneren en die adviezen geeft en suggesties doet. Zowat elke organisatie kent dat, zowel interne als externe audits, om op die manier te kijken of men op een correcte manier bezig is met het onderzoek.

Mevrouw Sminate, als dat de benadering is, ben ik natuurlijk wel verbijsterd, omdat de grootste stad van Vlaanderen, de stad Antwerpen, zowat de eerste was om correspondentietesten toe te passen en dat ook vandaag nog altijd doet. Ik vind dat een beetje 'practice what you preach'. Ik voer het beleid van de Vlaamse Regering uit op het vlak van correspondentietesten. Ik moet de hand reiken aan lokale besturen. En er zijn nogal wat lokale besturen waar ook de partij N-VA actief aan deelneemt – en in de grootste stad heeft die ook de burgemeester – die vandaag werken met correspondentietesten. Ik versta dat dat een interne discussie kan zijn, en dat is een belangrijke maatschappelijke discussie, maar in dezen voel ik mij toch wat gesterkt, én door de Vlaamse Regering, én door de belangrijkste grote steden van Vlaanderen. Want de top vijf van de grote steden in Vlaanderen organiseert vandaag correspondentietesten. Dat is trouwens ook de top vijf waar in absolute aantallen het meeste mensen met migratieroots wonen.

Ik denk dus dat we dat systeem ter beschikking moeten stellen. We dringen dat niet op. Dat is de individuele vrijheid van elke gemeente. Maar ik ben wel blij en verheugd dat steeds meer gemeenten begrijpen dat dit een instrument is dat we moeten inzetten om in Vlaanderen gelijke kansen te creëren. Want het is onaanvaardbaar dat mensen gediscrimineerd worden vanwege hun afkomst, hun

handicap of hun seksuele geaardheid bijvoorbeeld. Ik denk dus dat we daar moeten ingrijpen, want uit de studie blijkt dat de groep die het meest gediscrimineerd wordt, mensen met een beperking zijn. Dat wil ik toch wel even zeggen. Dat zijn de mensen die het het moeilijkst hebben op de huurmarkt. Ik vind dat dat niet aanvaardbaar is in Vlaanderen anno 2022, dat je vanwege je afkomst of omdat je bijvoorbeeld een handicap hebt, geen faire kans krijgt op de private huurmarkt.

Dit is dus een systeem dat ik genegen ben, dat ik aanbied aan de lokale besturen, dat ik in opdracht van de Vlaamse Regering toepas op de eigen organisatie, en waarvoor ik bij de lokale besturen gelukkig wel wat bondgenoten vind, trouwens over alle partijen heen. Of bijna alle partijen. Ik moet correct zijn.

De voorzitter: U bedoelt: waar bestuursakkoorden gesloten worden.

Minister Bart Somers: Beleidspartijen, ik zal het zo zeggen. Partijen die bereid zijn om verantwoordelijkheid op te nemen.

De voorzitter: Dat is iets anders dan wat ik gezegd heb. *(Gelach. Opmerkingen)*

De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Minister, u weet dat u in cd&v een partner vindt in dezen, zowel wat betreft de correspondentietesten op Vlaams niveau als het aanbod aan de lokale besturen. Dat is een heel belangrijk middel om die discriminatie aan te pakken. Daarvoor zult u bij ons altijd een medestander vinden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de beslissing van de minister om de Diyanetmoskeeën prioritair te laten screenen op de naleving van de erkenningsvoorwaarden – 3362 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de erkenning van Turkse Diyanetmoskeeën – 3406 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Minister, op 15 juni hebt u aangekondigd dat u opdracht gegeven hebt aan de Vlaamse Informatie- en screeningsdienst (ISD) om twaalf moskeeën van de Diyanetkoepel vooruitgeschoven te screenen op de voorwaarden die opgelegd zijn in het nieuwe erkenningsdecreet voor lokale geloofsgemeenschappen. Dat heeft uiteraard tot doel om geloofsgemeenschappen te kunnen erkennen, maar wel in ruil vraagt dat ze zich inschakelen in de maatschappij en zich zeker houden aan de regels van onze samenleving. Diyanet heeft aangekondigd om naar het Grondwettelijk Hof te stappen om dat te betwisten. Zij lijken dus niet helemaal akkoord te gaan met die doelstelling.

Als we het goed begrijpen, zal de Vlaamse Informatie- en screeningdienst nu ook gestuurd worden naar die twaalf moskeeën om hen te informeren over die regels en over de noodzaak van het weren van buitenlandse invloeden.

Minister, hoe zal de Vlaamse Informatie- en screeningdienst die opdracht aanpakken? Op welke manier zullen ze dat onderzoek voeren?

Hebt u contact gehad met steden en gemeenten waar deze moskeeën gevestigd zijn?

U hebt ook aangegeven dat het problematisch is dat de moskeeën eigendom zouden zijn de Diyanetkoepel. Klopt dat? Ziet u daar mogelijkheden voor?

Hoeveel van deze moskeeën hebben al een nieuw erkenningsdossier ingediend? Zijn daar Diyanetmoskeeën bij? Indien niet, hebt u de verwachting dat ze die aanvragen wel of niet zullen indienen gezien het feit dat zij het decreet betwisten.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, toen u uw plannen over de Diyanetmoskeeën aankondigde en in een interview op Radio 1 mocht toelichten, dacht ik twee dingen. Het eerste was: eindelijk, na al die jaren lakse aanpak van Diyanet in Vlaanderen, na al die jaren erkenning en subsidiëring van Diyanetmoskeeën wordt er eindelijk naar het Vlaams Belang geluisterd en nog wel door Bart Somers. Tegelijk dacht ik: wat de N-VA-ministers tussen 2009 en 2019 op uw positie, met uw bevoegdheden niet deden, gaat Bart Somers nu wel doen, namelijk het beleid ten aanzien van de Diyanetmoskeeën eindelijk een keer aanscherpen, al blijft het voorlopig natuurlijk nog allemaal theorie en blijft het ook nog afwachten wat er in de praktijk allemaal concreet gaat veranderen en op welke manier u dat zult doen.

Tegelijkertijd dacht ik ook: het is natuurlijk een Open Vld-minister en de boodschap die hij geeft is toch redelijk diffuus. Want u zei ook: "Ondanks dat we die Diyanetmoskeeën onder het vergrootglas gaan leggen onder meer wegens buitenlandse beïnvloeding en buitenlandse financiering en andere maatschappelijke obstakels zouden we toch nog meer Diyanetmoskeeën willen erkennen." Dat is toch op z'n minst bedenkelijk, zeker als je weet dat de koepel van de Diyanetmoskeeën net een procedure bij het Grondwettelijk Hof is opgestart om uw nieuw erkenningsdecreet, dat althans in theorie buitenlandse beïnvloeding en financiering zou moeten tegengaan, te vernietigen.

U bezondigt zich dus aan dezelfde fout die uw voorgangers met dezelfde bevoegdheden altijd maakten: de Vlaamse minister reikt de hand allicht in alle naïviteit en tegen beter weten in en hij krijgt dan de Turkse middelvinger terug. Want een grotere blamage kun je je toch niet bedenken. U stelt trots uw nieuwe decreet voor en uw Turkse vrienden trekken vervolgens naar de rechtbank om dat decreet te laten vernietigen. Je kunt moeilijk een groter bewijs geven om aan te tonen wat Diyanet eigenlijk denkt over onze Vlaamse overheid. 'Laat ons met rust' zeggen de in Diyanet verenigde Turken in dit land. 'Wij wensen geen gehoor te geven aan uw praatjes en uw decreten over inburgering en diens meer. Wij houden liever het vizier gericht op de Turkse overheid, de enige overheid aan wie wij ons schatplichtig voelen.' Want dat die Diyanetmoskeeën de propagandalokalen van president Erdogan zijn, is natuurlijk een publiek geheim. Dat heeft het verleden ook al voldoende bewezen. Bijvoorbeeld Turken in ons land die zich afkeerden van het Erdogan-regime werden geconfronteerd met intimidatie, bedreigingen en verklikking.

Aansluitend op de voorgaande collega heb ik toch een aantal vragen over uw nieuwe plannen.

Hoe ziet u die omslag die de Diyanetmoskeeën moeten maken precies? Kunnen moskeeën die aangesloten blijven bij het Turkse staatsnetwerk Diyanet nog erkend blijven of worden? Kunnen de gebouwen van die moskeeën nog eigendom blijven van Diyanet of het Turkse regime, zoals dat nu het geval is?

Welke garanties wilt u van de betreffende moskeebesturen inzake de onafhankelijkheid?

Indien de Diyanetmoskeeën hun erkenning zouden verliezen of niet zouden krijgen: welke gevolgen moeten daar dan verder nog aan gekoppeld worden?

Is het volgens u verantwoord dat een Turks staatsnetwerk dat de integratie saboteert, verder zonder enige controle in Vlaanderen actief zou blijven?

Wat met de samenwerkingen die er nu vaak zijn tussen deze Diyanetmoskeeën en de lokale overheden op het grondgebied waar ze gevestigd zijn?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voor ik met mijn antwoord begin, mijnheer Janssens, wil ik duidelijk maken dat ik mijn vrienden vooralsnog zelf kies en, ten tweede, dat ik in dit dossier een heel duidelijke lijn volg. En dat is niet de lijn van het Vlaams Belang. Dat is mijn eigen lijn, de lijn waar ik zelf in geloof en die gedragen wordt door de Vlaamse Regering. Als we een inclusief Vlaanderen willen realiseren waar iedereen meetelt, mee verantwoordelijkheid opneemt, mee kan deelnemen en medeburger zijn, ongeacht zijn geloofsovertuiging, dan betekent dat consequent vechten tegen segregatie en gewelddadig extremisme, vechten ook tegen het instrumentaliseren van religie en tegen inmenging van buitenlandse mogelijkheden.

In het hele dossier rond geloofsgemeenschappen heb ik de voorbije maanden en jaren hard gewerkt aan een nieuw kader waar veel interesse voor is in het buitenland. De uitdagingen waar wij voor staan – dat zult u wel weten – kent men ook in Nederland, Duitsland en Oostenrijk. Men is zeer nieuwsgierig hoe wij een benadering in de praktijk omzetten, waarbij we langs de ene kant de hand reiken aan iedereen die deel wil zijn van deze samenleving, maar tegelijkertijd lijnen trekken omtrent misbruik van religie in een diverse samenleving. Dat is het fundament. Het wordt niet gemakkelijk voor andere landen om dat te kopiëren omdat we binnen een heel specifieke institutionele context zitten in onze relatie tussen Kerk en Staat. Die is anders dan in Frankrijk, Engeland, Nederland en Duitsland. Dit gezegd zijnde, kom ik nu tot een aantal antwoorden.

Het nieuwe erkenningsdecreet legt aan de reeds erkende lokale geloofsgemeenschappen de verplichting op om zich te conformeren aan de nieuwe erkenningsregels. De besturen van de eredienst hebben tot 15 november 2022 de tijd om zich te conformeren aan de nieuwe verplichtingen. Hierop zijn er twee uitzonderingen die decretaal vaststaan. Het eerste is een verbod op de bezoldiging door een buitenlandse overheid van een bedienaar van de eredienst, dat uiterlijk op 15 november 2023 geconformeerd dient te worden. Het Vlaams Parlement voorzag een redelijke termijn voor de beëindiging van de tewerkstelling van zo'n bedienaar. En ten tweede: sommige verplichtingen zijn onmiddellijk van kracht, zoals het naleven van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM) en de Grondwet, niet aanzetten tot discriminatie en elke vorm van buitenlandse financiering of ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van een lokale geloofsgemeenschap.

Alhoewel het verbod inzake de financiering van een eredienstbedienaar door een buitenlandse overheid pas vanaf 16 november 2023 van kracht is, kan alsnog op basis van de voornoemde onafhankelijkheidsverplichting opgetreden worden, indien blijkt dat de handelingen van deze eredienstbedienaar afbreuk doen aan de onafhankelijke werking van een eredienstbestuur. Aangezien de verplichting inzake de onafhankelijke werking van een lokale geloofsgemeenschap onmiddellijk van kracht is, heb ik de opdracht gegeven aan de ISD om dit nauwgezet te controleren.

Aangezien de specifieke structuur en werking van een Diyanetmoskee wijst op een band met de koepelorganisatie Diyanet België die op zijn beurt verbonden is met Diyanet Turkije, het Turkse ministerie van Godsdienstzaken, is het evident dat ze door de ISD prioritair geïnformeerd worden over de nieuwe verplichting om onafhankelijk te zijn van het buitenland om de erkenning te kunnen behouden of te verkrijgen.

Bepaalde zaken kunnen erop wijzen dat de onafhankelijke werking mogelijk in het gedrang is, zoals: aanzienlijke giften ontvangen vanuit het buitenland; richtlijnen ontvangen vanuit een ambassade of consulaat van een buitenlandse mogendheid; het promoten door leden van het bestuur of door de bedienaar van de eredienst, bijvoorbeeld via sociale media, van de binnen- en buitenlandse politiek van een overheid of het kosteloos ter beschikking stellen van eredienstgebouwen. Deze zaken worden onderzocht door de ISD. Die werkt hiervoor samen met de Staatsveiligheid die bevoegd is voor de aanpak van buitenlandse inmenging.

Dan zijn er een aantal vragen van mevrouw Partyka en de heer Janssens.

Op 20 mei 2022 organiseerde ik een algemene vertrouwelijke briefing voor burgemeesters en lokale politieofficiërs van twintig lokale besturen. De Staatsveiligheid en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) gaven onder andere toelichting over de structuur en werking van Diyanet. Ook een aantal lokale besturen waar Diyanetmoskeeën gelegen zijn werden hiervoor uitgenodigd. Het is belangrijk dat lokale besturen goed geïnformeerd worden over bepaalde actoren en fenomenen die mogelijk segregatie in de hand kunnen werken.

Ik geef nog mee dat ik in navolging van de briefing van 20 mei verder het initiatief zal nemen om specifiek met de burgemeesters samen te zitten die een Diyanetmoskee op hun grondgebied hebben om samen met de Staatsveiligheid te bekijken hoe mogelijke ongewenste buitenlandse beïnvloeding binnen een lokale geloofsgemeenschap kan worden aangepakt. Ik heb dat ook aan die burgemeesters aangekondigd.

Op basis van mijn eigen ervaring als burgemeester ben ik ervan overtuigd dat een burgemeester een positieve en betekenisvolle rol kan spelen ten aanzien van een lokale geloofsgemeenschap. De burgemeester heeft lokaal meer impact dan een hogere overheid vanuit Brussel, hij heeft meer maatschappelijke impact. De burgemeester kan een lokale geloofsgemeenschap er mogelijk toe bewegen om zich los te wrikken van eventuele invloeden of organisaties die een negatieve impact kunnen hebben op hun onafhankelijke werking en duurzame lokale verankering.

Voor wat de Diyanetmoskeeën betreft zijn de moskeegebouwen nagenoeg allemaal eigendom van Diyanet België die ze kosteloos ter beschikking stelt aan de lokale geloofsgemeenschap. De Vlaamse overheid kan niet bepalen wie de eigenaar van een eredienstgebouw kan of moet zijn. Een burgemeester kan een rol spelen door bijvoorbeeld een lokale geloofsgemeenschap verbonden aan Diyanet te motiveren en te ondersteunen om aan Diyanet België schriftelijk te verzoeken het eigendomsrecht van het moskeegebouw over te dragen. Dat zou een duidelijk signaal kunnen zijn vanuit een lokale geloofsgemeenschap waarmee ze publiekelijk te kennen geeft dat ze onafhankelijk is of wenst te zijn.

U vroeg nog van hoeveel geloofsgemeenschappen tot op heden een geactualiseerd erkenningsdossier werd ingediend, en of ik kan bevestigen of moskeeën behoren tot de Diyanetkoepel, enzovoort.

Er werden in het kader van de verkorte erkenningsprocedure tot op dit moment twee geactualiseerde erkenningsdossiers ingediend: een protestants-evangelische en een islamitische, en die islamitische is geen Diyanetmoskee. Voor beide dossiers worden momenteel adviezen opgevraagd onder andere bij het lokaal bestuur en

de federale minister van Justitie. De deadline voor het bezorgen van erkenningsaanvragen via de verkorte erkenningsprocedure ligt op 15 november 2022. Er is dus nog ruim tijd. Ik weet dat verschillende geloofsgemeenschappen, waaronder de katholieke kerk, nog geen enkel dossier hebben ingediend. Die zullen dus de volgende weken en maanden zeker nog komen. De verschillende geloofsgemeenschappen zijn zich daarvoor intern aan het organiseren.

In principe zijn er 23 moskeeën die een band hebben met Diyanet, die in aanmerking kunnen komen voor de verkorte erkenningsprocedure. Er zijn dus de bestaande 12, en daarnaast zijn er 23 die een dossier hadden, en samen zijn er dat dus 35 in totaal. Die 23 kunnen in aanmerking komen.

De Belgische Diyanetkoepel vecht momenteel het erkenningsdecreet bij het Grondwettelijk Hof aan, inclusief de verkorte erkenningsprocedure. Voor mij toont dit twee dingen aan: ten eerste, dat dit decreet niet vrijblijvend is, en ten tweede, dat dit een bewijs is van een toch wel zeer bijzondere houding van Diyanet. Voor mij is dat onbegrijpelijk en moeilijk te aanvaarden. Men oefent natuurlijk zijn grondwettelijk recht uit wanneer men wil, maar politiek gezien is dat geen positief signaal. Het is eigenlijk de Turkse overheid die via haar structuren hier bij ons bij het Grondwettelijk Hof komt vragen om een decreet te vernietigen dat, bijvoorbeeld, de gelijkheid van man en vrouw wil gerespecteerd zien, en dat via buitenlandse inmenging wil ongedaan maken.

Zij vecht dat dus aan bij het Grondwettelijk Hof, inclusief de verkorte erkenningsprocedure. Dat zal misschien betekenen dat geen erkenningsaanvragen van Diyanet worden bezorgd omdat hiermee de in het ingestelde beroep opgeworpen argumenten verzwakt kunnen worden. Tegelijkertijd het erkenningsdecreet aanvechten namens alle Diyanetmoskeeën, en er toch gebruik van maken, kan door het Grondwettelijk Hof mogelijk als inconsequent worden beschouwd. Maar indien toch een aantal Diyanetmoskeeën beslist een aanvraag te bezorgen via de verkorte erkenningsprocedure zou dit ook kunnen betekenen dat ze zich hiermee expliciet afzetten tegen het door de Diyanetkoepel ingestelde beroep en zich juist wél willen inschrijven in de nieuwe erkenningsregeling.

U vroeg ook of het volgens mij verantwoord is dat een Turks staatsnetwerk dat de segregatie financiert, verder gewoon zonder enige controle in Vlaanderen actief is. Mijn lijn daarover is steeds helder geweest: we kunnen niet aanvaarden dat onze lokale geloofsgemeenschappen door het buitenland worden aangestuurd, geïnstrumentaliseerd of misbruikt. Dat kan negatieve gevolgen met zich meebrengen, zoals segregatie, polarisatie en spanningen zoals we in 2016 hebben gezien binnen de Turkse gemeenschap, waarbij sommige Diyanetmoskeeën een polariserend discours in Vlaanderen verkondigden ten aanzien van Gülenaanhangers. Dat heeft mede geleid tot de intrekking van de erkenning van de Fatihmoskee in Beringen.

Voor alle duidelijkheid, de problematiek van Diyanet is niet in de eerste plaats gewelddadig extremisme zoals we dat gezien hebben met IS-strijders, maar is net het politiek gebruiken, isoleren en instrumentaliseren van mensen in de exodus, soms ook al van de tweede en de derde generatie, en die proberen afgescheiden te houden van de Vlaamse samenleving, zodat men hier eigenlijk een instrument heeft om aan politiek te doen vanuit Ankara. En dat is wat niet kan. Ik herhaal voor alle duidelijkheid ook nog eens dat heel veel mensen die vandaag binnen die moskeeën een rol spelen, daar naartoe gaan en deelnemen aan de gebedsdiensten, mensen zijn die volledig te goeder trouw zijn. Alleen staan de structuur, de methode van werken en de aansturing haaks op ons decreet en op het soort Vlaanderen dat wij voor ogen hebben. Als minister van Samenleven kan ik niet aanvaarden dat dat gebeurt. Ik probeer dat onder andere aan te pakken via het nieuwe erkenningsdecreet en via het faciliteren van bepaalde initiatieven, zoals het CIRRA-onderzoek (Centre of expertise for intellectual reformation, research and advice).

Indien de Diyanetmoskeeën hun erkenning zouden verliezen of niet zouden krijgen, welke gevolgen kunnen daar verder nog aan gekoppeld worden? Dat was een vraag van collega Janssens. Wel, het erkenningsdecreet bevat erkenningscriteria die administratief en maatschappelijk van aard zijn, alsook duurzame erkenningscriteria die betrekking hebben op de veiligheid van de staat en de openbare orde. Indien geen erkenning verleend wordt of ze ingetrokken wordt door die laatste bijzondere erkenningscriteria, dan kan zowel de burgemeester als het gerecht verder optreden indien nodig. Een burgemeester kan steeds een gebouw sluiten ingeval van verstoring van de openbare orde of het veroorzaken van overlast – artikel 134 quater van de nieuwe Gemeentewet – of bij ernstige aanwijzingen dat in een inrichting feiten plaatsvinden die een terroristisch misdrijf inhouden, na voorafgaand overleg met de gerechtelijke instanties. Dat is artikel 134 septies van de nieuwe Gemeentewet.

Daarenboven beschikt het openbaar ministerie krachtens het Wetboek van vennootschappen en verenigingen over de bevoegdheid om bij de ondernemingsrechtbank de gerechtelijke ontbinding te vorderen indien een vereniging, bijvoorbeeld een niet-erkende moskee, kerk, tempel of synagoge, handelingen zou stellen die strijdig zijn met de openbare orde.

Collega Partyka vroeg dan naar verdere stappen in verband met het inrichten van een imamopleiding. Mijn aanvoelen is dat de imamopleiding er eigenlijk al lang had moeten zijn en dat, indien het Executief van de Moslims in België (EMB) daar op een actieve en voluntaristische manier aan had meegewerkt, we die al lang hadden gehad. Ik ga niet zo ver om dat te zeggen, omdat ik daar geen sluitend bewijs van heb, maar mijn kleine teen zegt dat sommigen liever geen imamopleiding hadden, zodat men wel afhankelijk bleef van de import van buitenlandse imams.

De organisatie van een imamopleiding is een taak die in de eerste plaats evident toebehoort aan de eigen geloofsgemeenschap, de moslimgemeenschap. Dat sluit niet uit dat de overheid een faciliterende rol zou kunnen opnemen, met respect voor de scheiding van Kerk en Staat. Ik wil die faciliterende rol ook opnemen, omwille van het maatschappelijke belang. Het is echter geen sinecure om zo'n opleiding te realiseren. Dat is ook gebleken uit verschillende initiatieven de afgelopen jaren door de Vlaamse en de federale overheid. Dat kan niet zonder de actieve, voluntaristische steun van de geloofsgemeenschap zelf. Het meest recente initiatief was dat van de vorige Federale Regering in samenwerking met de KU Leuven, de zogenaamde Afor-imamopleiding, die geen succes was. De subsidiëring ervan is inmiddels stopgezet door minister Van Quickenborne.

Zoals u weet, heeft het expertisecentrum CIRRA in mijn opdracht een rapport uitgebracht met een aantal aanbevelingen over een Vlaamse imamopleiding. Want natuurlijk hebben we dat vooral nodig. Dat zijn mensen die hier geboren en getogen zijn, die verbonden zijn met deze samenleving, die deze samenleving kennen en omarmen en er deel van uitmaken, en die tegelijkertijd hun geloof op een goede manier kunnen belijden en dus ook een degelijke opleiding krijgen als imam. Die aanbevelingen zijn begin dit jaar aan bod gekomen tijdens de gedachte-wisseling in deze commissie met de directeur van CIRRA.

Een interessante aanbeveling was het aanbieden van professionaliseringstrajecten – maatschappelijke oriëntatie, taallessen, opleiding aanbieden over het detecteren van radicalisme bij jongeren, omkadering rond grondrechten, aspecten van seksuele diversiteit en dergelijke meer – aan bestaande imams die reeds actief zijn in de Vlaamse moskeeën. De overheid leidt daarmee geen imams op, maar ondersteunt louter de bestaande imams in het ontwikkelen en verbeteren van bepaalde vaardigheden in het kader van de erkenningscriteria en hun duurzame verankering in onze samenleving. Mijn kabinet en administratie onderzoeken

momenteel de piste van het aanbieden van professionaliseringstrajecten aan bestaande imams.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Minister, dank voor uw antwoorden. Uiteraard deel ik uw vast en groot geloof in de kracht van lokale burgemeesters. Het is een heel goed idee om die samen te brengen en te informeren. Ik veronderstel dat u juridisch advies hebt gevraagd over de draagwijdte van de zaak bij het Grondwettelijk Hof door Diyanet. U zegt dan dat het zou kunnen betekenen dat de Diyanet-moskeeën al dan niet een aanvraag doen, dat al dan niet hun zaak versterkt of net verzwakt. Maar misschien is het een goed idee om ook burgemeesters in te schakelen om de draagwijdte van het erkenningsdecreet lokaal toe te lichten. Want wij hebben de Diyanetmoskeeën, maar moskeeën zijn in veel meer Vlaamse besturen actief. Het zou misschien ook niet slecht zijn dat ook de burgemeesters op de hoogte zijn van de draagwijdte en ook op lokaal vlak in overleg kunnen gaan over het nut van een erkenning. Want zoals u terecht zegt, zullen de lokale burgemeesters meer invloed hebben – dat is misschien een verkeerd woord –, maar misschien wel beter kunnen duiden waarom zo’n erkenning belangrijk kan zijn, los van wat koepels of andere instituten daarvan zeggen. Het is een uitstekend idee om de burgemeesters te betrekken. Maar misschien moeten ze nog meer betrokken en geïnformeerd worden en niet alleen bij de problematische moskeeën, maar misschien ook bij alle andere die uiteindelijk dagelijks actief zijn in onze besturen. Het is voor een lokale gemeenschap en een lokale burgemeester belangrijk dat er zoveel mogelijk aanvragen tot erkenning gebeuren omdat we dan weten dat ze zich inschakelen in onze maatschappij en meer regels volgen.

Ten tweede, u zegt dat u aan het werk bent met de professionaliseringstrajecten voor imams. Dat is een bijzonder goed idee want we hebben inderdaad gezien dat het inrichten van een imamopleiding misschien toch wel een heel lange weg is. Ook daar is het een dagelijks gegeven in onze lokale besturen dat er imams actief zijn die Nederlandsonkundig zijn of die niet goed geïntegreerd zijn. Dat is ook door een gebrek aan Nederlandstalige imams. Dat is niet altijd slechte wil. Die professionaliseringstrajecten zijn dus een bijzonder goed idee. Het is misschien een meer laagdrempelige manier om te werken met de middelen die er zijn voor de imams die nu actief zijn.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik was meer fan – als ik dat zo mag zeggen zonder u in diskrediet te willen brengen en mijn eigen kiezers weg te jagen – van de Bart Somers op Radio 1 dan van de Bart Somers die ik vandaag de plannen nader heb horen toelichten hier in het parlement. Want ik ben na uw nadere toelichting al iets minder enthousiast over hoe u dat nu allemaal in concreto gaat aanpakken. Op de radio en in een interview in Het Laatste Nieuws klonk het nogal gedecideerd: “die Diyanetmoskeeën moeten nu de banden met de Turkse overheid doorknippen als ze hun erkenning willen behouden of een nieuwe erkenning krijgen.” Vandaag zegt u dat die Diyanetmoskeeën informeren over de nieuwe regels die opgelegd worden door het nieuwe decreet het minste was wat u kon doen. Dat is wel iets heel anders: even een informatiesessie houden ten aanzien van de betrokken Diyanetmoskeeën of op een dwingende, forse manier – zoals u op Radio 1 ook de toelichting deed – opleggen wat er moet veranderen.

Welke acties gaat die screeningsdienst in samenwerking met de Staatsveiligheid nu concreet ondernemen? Wordt het een vrijblijvend informatiesessietje, een thee-kransje, of gaat u daar met de vuist op tafel slaan en zeggen dat de zaken die tot nu toe gebeurden voor Diyanet, het creëren van een parallelle samenleving, een Turkse samenleving in de Vlaamse steden en gemeenten, absoluut niet kunnen.

Ten tweede, idem voor de gebouwen: in de krant zei u nog dat die moskeegebouwen vaak in de handen zijn van Diyanet en dat wie daar geen oplossing voor zoekt, niet meer zal worden erkend door Vlaanderen. Hier zegt u nu dat u als Vlaamse Regering niet te weten kunt komen wie eigenaar is van dat gebouw. Vaak zijn die in handen van Diyanet België. Minister, dat is ten eerste onjuist. Ik denk dat u wel degelijk te weten kunt komen van wie een gebouw dat in Vlaanderen gelokaliseerd is, eigendom is. Ten tweede, tussen Diyanet België en Diyanet Turkije staat uiteraard een gelijkheidsteken. U kunt die twee niet los van elkaar beschouwen alsof dat van elkaar onafhankelijk opererende organisaties zijn. Of dat nu eigendom is van Diyanet Turkije of Diyanet België, dat blijft eigendom van een organisatie die in opdracht staat van de Turkse staat. Wat mij betreft kan dat absoluut niet het geval zijn.

Ik heb nog enkele punctuele vragen. In een eerste ronde hebt u aangekondigd om de Diyanetmoskeeën te gaan screenen. Wanneer komen de andere moskeeën aan bod? Want er zijn nog wel wat fraaie organisaties, zoals Milli Görüs die ook nog een aantal erkende moskeeën hebben hier in Vlaanderen. Wanneer komen die aan bod? Binnen welk tijdsbestek?

Zijn er in verband met de procedure bij het Grondwettelijk Hof, die ingesteld is door Diyanet en een aantal andere organisaties, ook nog andere erediensten, personen of organisaties die intussen tussengekomen zijn in het geding? Want die hadden een maand de tijd om na de publicatie in het Belgisch Staatsblad tussen te komen in het geding. Hebt u daar melding van of er nog andere personen, organisaties of erediensten zich gemeld hebben?

Tot slot, kunt u een stand van zaken geven van de procedure tot intrekking van de erkenning van het Executief van de Moslims in België (EMB), een procedure die de federale minister van Justitie, Vincent Van Quickenborne opgestart heeft? Want dat is al enige tijd geleden aangekondigd en in gang gezet, maar ik hoor of vernem daar sindsdien niks meer van.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega's, eigenlijk heb ik de minister niets nieuws horen zeggen. Het decreet is heel duidelijk in de stelling dat ook bestaande erkenningen zullen moeten voldoen aan de voorwaarden. Er mag bijvoorbeeld geen buitenlandse financiering of inmenging zijn. Het lijkt mij dan ook wel logisch dat daar onderzoek naar gebeurt, en dat zij daar ook over geïnformeerd worden. Het is mijn verwachting dat, zolang die moskeeën onder toezicht van Diyanet staan, zij per definitie niet aan onze voorwaarden kunnen voldoen. Bon, we mogen natuurlijk niet op dat onderzoek vooruitlopen, maar dat is alleszins mijn verwachting.

Bijkomend wil ik ook nog vragen, minister, in dezelfde zin als collega Janssens: u haalt er nu die Diyanetmoskeeën uit voor bijkomend onderzoek, maar we hebben in het verleden gezien dat er zich ook problemen voordeden in moskeebesturen van een heel andere strekking. Is er een planning, of een timing, om ook de andere geloofsgemeenschappen aan een onderzoek te onderwerpen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Bedankt voor de verschillende vragen.

Mijnheer Janssens, ik denk dat wij over heel veel dingen van mening verschillen, maar ik denk niet dat wij van mening mogen verschillen over hetgeen wij factueel tegen elkaar zeggen. Ik denk dat we elkaar goed moeten beluisteren. Ik zal een aantal dingen nog eens goed en duidelijk herhalen.

Wij hebben gevraagd om contact op te nemen met de verschillende moskeeën die vandaag verbonden zijn met het Diyanetnetwerk. We willen hen duidelijk maken

dat, als ze die band behouden zoals die vandaag bestaat, zij niet voor erkenning in aanmerking komen. We gaan dat ook grondig laten onderzoeken. Een signaal dat we duidelijk geven is dat een moskee hebben die eigendom is van Diyanet, een van de dingen is die niet kunnen. Dat is een heel sterk signaal van afhankelijkheid van Diyanet, en het is een van de dingen waarvan we hebben duidelijk gemaakt dat het niet kan. We gaan dat op een heel ernstige manier onderzoeken, en we gaan heel duidelijk de criteria die in het decreet staan toepassen. Dat betekent dat de manier waarop ze vandaag werken tot gevolg zal hebben dat een erkenning niet mogelijk zal zijn. Dat zal niet mogelijk zijn.

De volgende stappen zijn dan aan de burgemeester en het gerecht, want mijn bevoegdheid eindigt bij het erkennen en niet erkennen, en het signaal te geven aan het parket en aan het lokale bestuur waarom we niet erkend hebben.

Het tweede wat we doen is met de lokale besturen afspreken hoe zij, vanuit hun verantwoordelijkheid en hun impact op de lokale mensen, kunnen duidelijk maken dat het belangrijk is dat Vlaamse moslims uit de Turkse diaspora een volwaardige partner kunnen zijn in hun gemeente. Zij hebben recht op hun geloofsbeleving en ze kunnen dat doen in een moskee, maar het kan niet in een moskee die afhankelijk is van een buitenlandse mogendheid. Dat kan niet. Daarover moeten we de dialoog aangaan, om mensen te overtuigen om dat los te laten en naar de toekomst te gaan.

Eigenlijk hebben we hier te maken met een emancipatieproces. De vraag is: blijf je na de tweede, derde, vierde generatie mentaal en psychologisch afhankelijk van het land van herkomst, of kies je voor Vlaanderen? Ik zou het fout vinden van mensen die migratierechts hebben, dat ze hun herkomst zouden verloochenen. Ze kunnen trots zijn op hun herkomst, maar hun toekomst ligt hier in Vlaanderen. Wat niet kan is dat ze in een logica blijven zitten waarbij hun gebedshuis, de plaats waar ze hun geloof belijden, een plek is die rechtstreeks of onrechtstreeks in handen is van een buitenlandse mogendheid. Van een buitenlandse mogendheid mogen wij niet aanvaarden dat zij ambtenaren naar hier stuurt die op basis van hun directieven hier het geloof komen verspreiden. Dat is de kern van het verhaal, en daarvoor ga ik geen millimeter achteruit. Dat is de lijn die ik altijd al heb gevolgd, en die ik zal blijven volgen. Ik probeer zoveel mogelijk mensen in Vlaanderen aan boord te krijgen in de achterliggende gedachtegang waarom we dat doen en waarom dat belangrijk is. Het is in de eerste plaats belangrijk voor die mensen zelf, en voor hun toekomst.

Mijn fundamenteel meningsverschil met u, is dat ik wel degelijk een volwaardige plaats zie voor de islam in Vlaanderen. Vlaamse moslims zijn wel degelijk een deel van de Vlaamse realiteit. De moslims die hun lot en hun toekomst verbinden met de Vlaamse samenleving, die daar een volwaardig deel van willen zijn en daarin willen functioneren, dat zijn voor mij bondgenoten. U gelooft er niet in dat dat kan. Ik ben ervan overtuigd dat het kan, omdat ik veel van die mensen heb gezien. Die mensen zijn vandaag vaak zelf bezig met de strijd om zich te onttrekken aan de rechtstreekse of onrechtstreekse invloed van de regimes van het land van herkomst. We moeten die mensen in die strijd zoveel mogelijk steunen. Dat is net het appel dat ik doe op de lokale burgemeesters, door hen goed te informeren, en door hen – vanuit mijn eigen ervaring als burgemeester – te motiveren om mee die stap te zetten. Anders gaan die moskeeën niet erkend kunnen worden, en dan wil ik ze ook niet erkennen. We kunnen ze dan ook niet erkennen, want het parlement heeft heel duidelijk bepaald wat kan, en wat niet kan. Laat daarover dus geen onduidelijkheid bestaan.

Een ander punt is dat er geen nieuwe mensen zijn die zich hebben aangesloten. Er waren een aantal organisaties die mee het beroep hebben ingesteld bij het Grondwettelijk Hof. Daar zijn er geen bij gekomen. De procedure bij het Grondwettelijk

Hof duurt normaal achttien maanden tot twee jaar, denk ik. We gaan dat afwachten. Het Grondwettelijk Hof zal in al zijn wijsheid ons decreet toetsen aan de grondwettelijke principes. Het is hun taak om daarover te waken. Onze raadsmanen zeggen dat het Vlaams Parlement een goed decreet heeft gemaakt, dat verdedigbaar is, ook in het licht van alle grondwettelijke principes en internationale verplichtingen. We voelen ons daar dus gesterkt, en we gaan door. Het is niet opschortend, dus we gaan door met onze procedures, en met de stappen die we zetten. Dat is een eerste zaak.

Twee. Voor alle duidelijkheid, ook naar collega Sminate toe: we gaan elke geloofsgemeenschap evident individueel toetsen op basis van de verschillende criteria in ons decreet. Er zijn ongetwijfeld nog andere lokale geloofsgemeenschappen, waarbij er potentieel een buitenlandse invloed speelt, waarbij men niet beantwoordt aan die criteria, en dan gaan we die ook niet erkennen. Dan gaan we dat ook niet doen omdat ik denk dat we op die manier een duidelijke lijn trekken.

Maar we erkennen wel hen die bereid zijn en zeggen dat ze het signaal begrijpen. Zij zien de decretale context en geloven in de rechtsstaat, ook in de Vlaamse rechtsstaat. Zij willen daar deel van uitmaken, en zij weten dat ze – dankzij de Vlaamse Regering – hier hun geloof kunnen belijden, en daar zelfs in ondersteund worden op exact dezelfde manier als alle andere geloofsgemeenschappen. Zij willen zich met andere woorden emanciperen en deel worden van de Vlaamse gemeenschap, ook in dat perspectief. Evident zijn moslims deel van de Vlaamse gemeenschap, 100 procent. Maar we willen ook onze gebedshuizen bevrijden van een aantal historisch gegroeide buitenlandse invloeden, die wij ongepast vinden. Dan moeten we die mensen helpen om dat bevrijdingsproces, dat emancipatieproces ook mogelijk te maken. Dat is eigenlijk hetgeen we willen doen met dit decreet, en dat is de lijn die we de volgende maanden gaan volgen.

We gaan de burgemeesters goed inlichten. Collega Partyka heeft een goede suggestie gedaan om nog eens een bredere sessie te doen met die burgemeesters die daarin geïnteresseerd zijn, waarin we goed uitleggen waar het decreet voor staat, wat de filosofie ervan is en waarom het decreet belangrijk is. Dat nemen we zeker mee.

Onze Vlaamse Informatie en screeningsdienst zullen we te gepasten tijd ook voorstellen laten doen om aan andere misschien problematische groepen verder te werken. U hebt onder meer Milli Görüs opgesomd. Er is vandaag in realiteit weinig onderscheid tussen Milli Görüs en Diyanet. Dat zijn steeds meer tweelingbroertjes aan het worden. Evident is daar hetzelfde debat aan de orde.

We gaan dat op een consequente manier doen, maar – en laat me daarmee eindigen – ik heb niet de ambitie om meer Diyanetmoskeeën te erkennen. Ik heb de ambitie om meer moskeeën te erkennen dan vandaag. Ik doe dat vanuit wat de Staatsveiligheid ons vertelt, van wat de veiligheidsdiensten ons zeggen. Dat is een belangrijk instrument.

Ik doe dat ook na contacten en gesprekken met onder andere Oostenrijkse, Deense en Nederlandse collega's. Zij zeggen dat we door onze specifieke constitutionele context een heel uniek instrument hebben. Door middel van erkenning hebben we dialoog. We hebben de voorbije twee jaar al gezien, dat als er in een erkende geloofsgemeenschap een probleem is, het lokaal bestuur door middel van de erkenning een hefboom heeft om binnen die geloofsgemeenschap het probleem op tafel te leggen en te remediëren.

Indien er geen erkenning is – en in sommige landen bestaat dat niet – doet men binnen geloofsgemeenschappen gewoon wat men wil. Dan is er soms helemaal geen band met de gemeenschap. Ik wil die band wel. Ik heb echt de ambitie om meer moskeeën te erkennen, zoals ik ook graag anglicaanse kerken en joodse

synagogen en orthodoxe kerken erken, maar alleen die die volledig beantwoorden aan wat wij in ons decreet hebben gezet. Met andere woorden: diegenen die maatschappelijk-politiek deel willen zijn van de Vlaamse samenleving, en religieus evident de ruimte moeten hebben – binnen het kader van de scheiding tussen Kerk en Staat – om hun geloof op een positieve manier te beleven.

Ik heb ook heel veel respect voor die scheiding tussen Kerk en Staat, en voor het belang van religie, geloofsovertuiging en levensbeschouwing binnen de open samenleving die wij ambiëren te zijn.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Dank u, minister. Ik geloof wel in de aanpak. Voor de bestuurlijke handhaving zijn er soms op lokaal niveau echt wel sleutels om de zaak, die op een hoger niveau niet kan worden opgelost, vooruit te helpen. Ik zou zeggen: veel succes!

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, de proof of the pudding will be in the eating. Maar ik weet niet of voor Diyanet de soep zo heet gegeten zal worden als dat ze opgediend is geweest in uw persinterviews. Vooral ook omdat Diyanet zelf al aangeeft, met zijn procedure bij het Grondwettelijk Hof, dat ze uw decreet helemaal niet ziet zitten. U moet dus absoluut niet rekenen op de goodwill van heel Diyanet, waar men bewust de blik op Turkije gericht houdt, waar de Turkse waarden en normen gelden, en niet de Vlaamse.

Als u erop rekent dat er misschien hier en daar een Diyanetmoskee in Vlaanderen is die zich zal afzetten tegen dat beroep, die misschien toch nog – in tegenstelling tot wat men vanuit Diyanet nationaal als instructie geeft – een erkenningsaanvraag zou indienen of bevestigen, dan denk ik dat u zich illusies maakt.

Men heeft vanuit Diyanet altijd bewust parallelle Turkse samenlevingen gecreëerd, waar ook een staatsimam wordt aangesteld, die maar gedurende een beperkte periode in het land mag verblijven, opdat hij absoluut niet zou integreren in de samenleving. Dat is dus de organisatie waarmee wij werken. Daar moet u dus, wat mij betreft alvast, niet op goodwill van rekenen.

Idem trouwens voor de lokale besturen. Als men denkt dat men daar fors gaat optreden tegen de Diyanetmoskeeën, dan vergist men zich dubbel. In onze stad, Genk, zijn er vier erkende Diyanetmoskeeën. Die zijn heel nauw verweven met het stadsbestuur. Die zijn heel nauw verweven met het schepencollege. Als men denkt dat men vanuit die lokale besturen fors gaat optreden tegen die Diyanetmoskeeën, dan vergist men zich. Alleen al omdat men electorale belangen te verdedigen heeft in steden met veel Diyanetmoskeeën, en dus de facto grote Turkse populaties.

Minister, ik zal uiteraard – zoals ik dat ook al de voorbije twaalf jaar hier in het parlement heb gedaan – de Diyanetproblematiek nauw blijven opvolgen, en ik hoop dat u in elk geval de woorden die u in de pers hebt verkondigd waarmaakt, en dat er een einde komt aan die buitenlandse inmenging en financiering van Diyanetmoskeeën in Vlaanderen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.